

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

SCOVENE

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto

Vojno poročilo št. 527 Neuspeli sovražni napadi pri Tobruku

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Ponoči so angleška letala ponovno metala bombe na Brindisi in Napoli. Nekaj škode, a nobene žrtve med prebivalstvom.

Protiletalska obramba je sestrelila dve letali, in sicer eno v Napoliju in drugo v Brindisiu.

Žrtve prvega poleta nad Brindisi so od 40 poskočile na 96, število ranjencev pa znaša 102. Noben cilj, ki bi bil vojaško pomemben, ni bil zadet.

Severna Afrika: Na bojišču pri Tobruku so čete z nekaterih postojank odločno odbile sovražne poskuse napadov. Sovražnik se je moral umakniti in je imel velike izgube ter jih je mnogo padlo, mnogo pa bilo ujetih.

Nemški letalski oddelki so bombardirali cilje v trdnjavi in so izzvali razdejania in požare.

Polet sovražnih letal nad Bengazi je povzročil škodo na stanovanjskih poslopjih in muslimansko prebivalstvo je imelo štiri žrtve.

Vzhodna Afrika: Odbiti so bili mnogi napadi na našo postojanko Culquabert. Eno sovražno letalo je bilo sestreljeno in je padlo na tla za našimi črtami.

Rim, 11. nov. AS: Tudi v pretekli noči so italijanski bombniki napadli pristanišče La Valetta na Malto. Letala so metala bombe velike vrste. Kljub silovitemu streljanju sovražnega topništva, so bili zadeti določeni sovražni cilji. Vsa letala so se vrnila na svoja oporišča.

Kako bo praznovana 6. obletnica sankcij

Rim, 11. nov. AS: Za praznovanje 18. nov. obletnico sankcij, prinaša glasilo stranke naslednja določila:

6. obletnico gospodarskega obleganja bo italijanski narod praznoval s kar najbolj živimi dejanji vere. Oddelki mladinskih organizacij bodo korakali mimo spominskih kamnov, vzdanih po običajnih hišah v Italiji za spomin na krivične sankcije. Članice ženskih organizacij bodo od 9. do 19. skrbale za razdeljevanje posebnega znaka z napisom »Vincere«. Na sedežih ženskih organiza-

V Atenah so proslavili obletnico fašizma

Atene, 11. nov. AS: Grški listi so danes vsi objavili obširna poročila o včerajšnji proslavi obletnice Pohoda na Rim, v Atenah. Listi objavljajo ta poročila pod vidnimi naslovi in v dveh kolonah.

Grški listi so tudi objavili ves zadnji Hitlerjev govor, pri tem pa listi podčrtavajo besede zahvale, ki jih je Hitler izrekel Duceju in podčrtavajo trdnost zavezništva med Italijo in Nemčijo. Nobena sila na svetu ne bo mogla več zlomiti tega zavezništva.

List »Vradnja« pa objavlja obsežne članke o tem, kaj je Italija dosegla v Afriki. Italijo so v Afriki vodili ideali miru in gospodarskega napredka. Po letu 1935. se je Italija posvetila velikim delom v Abesiniji in Libiji. Anglija pa je po letu 1935. začela zbirati v Afriki čete in vojno gradivo, da bi okrepila svoj napadalni sestav proti Italiji.

Govor irskega predsednika vlade

Berlin, 11. nov. AS: Predsednik irske vlade dr. Valera nadaljuje s pregledovanjem pomožnih irskih obrambnih naprav in je imel ob tej priložnosti v Trasleju še en govor. Mladino je povabil, da naj se vpiše v irsko obrambno vojsko. Časi so izredno težki in nam se je treba duhovno pripravljati, da se ohranjajo ideali in koristi irskega ljudstva. Pri tem pa irski narod ne sme egoistično izrabljati položaj, ne emeje se bogatiti zasebniki na škodo javnosti, nikakor pa se ne sme dopustiti, da bi se slabšal položaj države. Bolj kot kdaj prej je danes irskemu ljudstvu potrebna popolna edinost.

Grška ladja potopljena

Newyork, 11. nov. AS: Pomorski krogi v Newyorku izjavljajo, da je bila na Atlantiku potopljena grška trgovska ladja »Evrose« (5283 ton). Ladja je plula v angleški službi.

Grški parnik »Marouskas Pateras« (4269 ton) je nasledel med viharjem. Ladjo je prištevati med izgubljene.

Švedski parnik potopljen na Atlantiku

Stockholm, 11. nov. AS: Švedsko zunanje ministrstvo je objavilo, da je bil na Atlantiku potopljen blizu Nove Zelandije švedski parnik »Cudmandura« (1700 ton). Vsa posadka je bila rešena.

Norveški ladji potopljeni

Oslo, 11. nov. AS: Norveški listi pišejo, da je bila na Atlantiku potopljena angleška petrolejska ladja »Dalfonne« (9860 ton). Ta ladja je bila v angleški službi.

Newyork, 11. nov. AS: Pomorski krogi v Newyorku izjavljajo, da je treba imeti norveški

Prodiranje proti Sebastopolu in Kerču

Letala stalno bombardirajo največje sovjetsko vojno pristanišče ob Crnem morju - Uspehi nemških in finskih čet v severni Kareliji

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 11. nov. AS: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na Krimu napredujejo nemške in romunske čete naprej proti Sebastopolu in Kerču. Letalstvo je uspešno bombardiralo obe pristanišči.

Na prostoru okoli Moskve so letala prizadela hude izgube sovražniku, in sicer v težkem orožju in vozečem gradivu. Bombardirane so bile vojaške naprave v sovjetskem glavnem mestu.

V severni Kareliji so nemške in finske čete med težkimi bojnimi in ozemeljskimi okoliščinami uničile močne dele ene sovražne divizije. Pri tem je bilo v boju zavzetih 700 bunkerjev, zajetih 1000 ujetnikov, zaplenjenih četvero tankov, 30 topov, nad 100 strojin in metalcev granat, poleg tega pa je bilo zaplenjenega ali uničenega še mnogo drugega vojnega gradiva. Krvave izgube sovražnika so večkrat večje od izgube na ujetnikih.

Pred angleško jugovzhodno obalo so bojna letala z bombami podnevi zadela tri večje tovarne parnike. Ladje so bile tako močno poškodovane, da je treba računati z njihovo izgubo. Vzhodno od Eastona je bomba velike vrste zadela veliko tovarno železo.

V Severni Afriki so nemška bojna letala napadla angleško letališče vzhodno od Marsa Matruha, in sicer so metala razdrilne in zažigalne bombe.

Sovražnik ni prišel nad nemško državno ozemlje.

Zeneva, 11. nov. AS: Iz Samare so prišla poročila, ki vedo povedati, da je dal Stalin postreliti več članov generalnega štaba, ki se niso izkazali in so po njegovem odgovorni za dosedanje poraze.

Berlin, 11. novembra. AS: Po poročilih, ki so dosedaj prišla, so sovjeti dne 9. novembra izgubili 59 letal in sicer je bilo 26 letal sestreljenih v

letalskih epopadih, pet letal je sestrelilo protiletalsko topništvo, ostalih 28 letal pa je bilo uničenih na tleh.

Berlin, 11. nov. AS: Včerajšnje nemško vojno poročilo poroča, da so nemške čete zasedle mesto Tihvin. To je majhno mesto, ki ima 12.000 prebivalcev in leži ob progi, ki vodi iz Petrograda v Vologdo. Tihvin pa ima svojo važnost zlasti zaradi tega, ker so tam največja ležišča boksita. V sovjetski Rusiji sta dve veliki skladišči in sicer ležišče boksita pri Volhovu v območju Petrograda in v Zaporožju ob Djepru, obe ležišči pa sta skupno dajali 80% veega ruskega aluminija. Ker sta obe ležišči sedaj v nemških rokah, so Sovjeti izgubili ogromen delež aluminija. V letu 1939. so ob teh ležiščih zgradili velike tovarne, ki pa s svojo proizvodnjo še niso dosegle potrebnega viška.

Berlin, 11. nov. lp. Londonska radijska postaja je objavila novico, da je poveljnik sovjetskega letalstva podelil višjemu angleškemu častniku vsoto 15.000 rubljev in mu naročil, da naj to vsoto razdeli med svojimi letalci, ki so sestrelili sovražno letalo. Izjavil je, da bodo angleški letalci na ruskem bojišču prejeli isto nagrado kakor Rusi, to je, dobili bodo po 1000 rubljev za vsako sestreljeno letalo.

Berlin, 11. nov. AS: Med boji, ki se razvijajo okoli Tihvina na severnem odseku, je nemška pehota z naskokom zavzela 4 sovjetske baterije in zajela vse moštvo. Poveljnik ene sovjetske baterije je izjavil, da je bilo to dejanje mogoče izvesti zaradi tega, ker je baterijam zmanjkalo streliva. Sovjetski vojak ima premalo orožja in streliva zaradi tega, ker je dovoz na bojišče zelo težaven, ker so železniške proge uničene in ker je nemško letalstvo razdejal ceste za dovoz.

Bern, 11. nov. AS: Iz Moskve poročajo, da v sovjetskem glavnem stanu menijo, da je na Krimu položaj najbolj nevaren. V Moskvu pa opozarjajo na izredno utrjenost Sebastopola, vendar pa izjavljajo, da so napadi nemškega letalstva na te utrdbe zelo nevarni.

Velika italijanska zmaga v Donski kotlini

Rim, 11. nov. AS: Operacije italijanskega ekspedicijskega zbora, ki so se pričele 4. novembra za osvojitve nekega nadaljnjega važnega industrijskega področja v Donski kotlini, so se te dni končale s popolno zmago italijanskega orožja po strašnih in ljutih bojih, v katerih so bili odbiti vsi zelo močni sovražni napadi. Sovražnik se je z vso silo upiral, toda brezuspešno. Tudi je zastoj računal na nepričakovano poslabšanje vremena. Sovjetski poveljniki so pošiljali v bojno črto neprestano ojačenja. Njih sile so znašale nekaj divizij s topništvom, tanki in drugim orožjem. Toda bili so vrženi nazaj in so utrpeli najtežje izgube. Vsi napori so bili zaman spričo trdne volje italijanskih edinic, ki niso nikjer popustile. Med čiščenjem osvojenega ozemlja je italijanski ekspedicijski zbor kril nemške divizije, ki so operirale na sosednjih odsekih. Sovražnik je skušal z vsemi sredstvi in za ceno najhujših žrtev preprečiti grozeči predor. Uspeh teh operacij je bil po velikem delu zagotovljen zaradi najtesnejšega in stalnega sodelovanja vseh v poštevh prihajajočih činiteljev.

Boji na Krimu

Dopisnik Stefanija javlja: V noči od nedelje na ponedeljek so Nemci zavzeli gorovje Jalta. Od tod prodirajo Nemci dalje ter so dospeli že do Balaklave, ki je samo nekaj kilometrov oddaljena od mesta Sebastopola. Sovjetske čete so opustile več obrambnih postojank ne da bi jih branile. Iz predmestij Sebastopola se dviga dim, kar je znamenje, da zažigajo industrijske naprave. Sicer pa nemško poveljstvo ne misli žrtvovati preveč čet za osvojitve Sebastopola, ampak se bo zadovoljilo z obkolitvijo mesta, ki je itak odrezano od preskrbovalnih poti.

Gorsko pokrajino Jalta sovjetske čete niso imele časa opustošiti. Krasne vile, zdravilišča in naprave v najvišjem sovjetskem letovišču in zdravilišču so bile vendarle precej porušene. Marsikaj je seveda porušilo tudi nemško letalstvo. Pač pa je ostala nepoškodovana Livadija, znano letovišče carjev. Sovjetske čete so jo skušale zažgati, pa jim ni uspelo.

Izid plebiscita v Romuniji

Bukarešta, 11. nov. lp. Prvi dan plebiscita se je končal tako, da je 974.893 glasovalec izreklo za politiko maršala Antonescu, samo 17 glasov je bilo proti. Glasovanje je povsod poteklo v najlepšem redu in miru.

Ameriki grozi finančni polom »Denar v vojni ne more zmagati«

Rim, 11. nov. AS: Ameriški narod je včasih veljal za najbogatejšega na svetu. Temu narodu pa sedaj grozi inflacija, dasi ima Amerika največje zaloge zlata. Nikjer na svetu niso zaloge zlata tako velike kakor v Ameriki, kamor se je zateklo mnogo zlata iz nekaterih evropskih držav.

Takšni so uspehi Rooseveltove gospodarske politike. Te neuspehe je moral Roosevelt sam priznati, ko je pisal posebno pismo predsedniku finančnega odbora v senatu. Roosevelt zahteva v pismu povišanje davkov, da bi se tako preprečilo razvrednotenje dolarja in da bi se preprečilo naraščanje cen.

Resnično je nekaj neverjetnega, da mora narod, ki razpolaga z ogromnimi zalogami vsega blaga, skrbeti za stalnost vrednosti svojega denarja. To tudi dokazuje popoln neuspeh Roosevelt-

ove gospodarske politike, prav tako pa dokazuje, da je propadla celotna njegova gospodarska politika, ki se je naslanjala na prosluli »New Deal«.

Roosevelt se mora boriti proti veliki gospodarski krizi, ki je plod njegove politike hujskanja na vojno. V zvezi s tem se je treba vprašati, če se Anglija in Amerika tudi na gospodarskem polju ne bosta razočarali v svojem boju proti Osi. Italija in Nemčija nimata zlata in tudi ne velikanskih virov, vendar pa kljub temu vodita naprej vojno in to z največjo silovitostjo. Italija in Nemčija sta dobili vse bitke in bosta dobili tudi to vojno, ker sta v Evropi nepremagljivi in denar obeh držav ni izgubil svoje vrednosti in tudi notranje cene niso doživele prevelikih pretresov. Se enkrat se je izkazalo, da denar ne more zmagati v vojni.

Velika italijanska zmaga v Donski kotlini

Rim, 11. nov. AS: Operacije italijanskega ekspedicijskega zbora, ki so se pričele 4. novembra za osvojitve nekega nadaljnjega važnega industrijskega področja v Donski kotlini, so se te dni končale s popolno zmago italijanskega orožja po strašnih in ljutih bojih, v katerih so bili odbiti vsi zelo močni sovražni napadi. Sovražnik se je z vso silo upiral, toda brezuspešno. Tudi je zastoj računal na nepričakovano poslabšanje vremena. Sovjetski poveljniki so pošiljali v bojno črto neprestano ojačenja. Njih sile so znašale nekaj divizij s topništvom, tanki in drugim orožjem. Toda bili so vrženi nazaj in so utrpeli najtežje izgube. Vsi napori so bili zaman spričo trdne volje italijanskih edinic, ki niso nikjer popustile. Med čiščenjem osvojenega ozemlja je italijanski ekspedicijski zbor kril nemške divizije, ki so operirale na sosednjih odsekih. Sovražnik je skušal z vsemi sredstvi in za ceno najhujših žrtev preprečiti grozeči predor. Uspeh teh operacij je bil po velikem delu zagotovljen zaradi najtesnejšega in stalnega sodelovanja vseh v poštevh prihajajočih činiteljev.

Boji na Krimu

Dopisnik Stefanija javlja: V noči od nedelje na ponedeljek so Nemci zavzeli gorovje Jalta. Od tod prodirajo Nemci dalje ter so dospeli že do Balaklave, ki je samo nekaj kilometrov oddaljena od mesta Sebastopola. Sovjetske čete so opustile več obrambnih postojank ne da bi jih branile. Iz predmestij Sebastopola se dviga dim, kar je znamenje, da zažigajo industrijske naprave. Sicer pa nemško poveljstvo ne misli žrtvovati preveč čet za osvojitve Sebastopola, ampak se bo zadovoljilo z obkolitvijo mesta, ki je itak odrezano od preskrbovalnih poti.

Gorsko pokrajino Jalta sovjetske čete niso imele časa opustošiti. Krasne vile, zdravilišča in naprave v najvišjem sovjetskem letovišču in zdravilišču so bile vendarle precej porušene. Marsikaj je seveda porušilo tudi nemško letalstvo. Pač pa je ostala nepoškodovana Livadija, znano letovišče carjev. Sovjetske čete so jo skušale zažgati, pa jim ni uspelo.

Izid plebiscita v Romuniji

Bukarešta, 11. nov. lp. Prvi dan plebiscita se je končal tako, da je 974.893 glasovalec izreklo za politiko maršala Antonescu, samo 17 glasov je bilo proti. Glasovanje je povsod poteklo v najlepšem redu in miru.

Ameriki grozi finančni polom »Denar v vojni ne more zmagati«

Rim, 11. nov. AS: Ameriški narod je včasih veljal za najbogatejšega na svetu. Temu narodu pa sedaj grozi inflacija, dasi ima Amerika največje zaloge zlata. Nikjer na svetu niso zaloge zlata tako velike kakor v Ameriki, kamor se je zateklo mnogo zlata iz nekaterih evropskih držav.

Takšni so uspehi Rooseveltove gospodarske politike. Te neuspehe je moral Roosevelt sam priznati, ko je pisal posebno pismo predsedniku finančnega odbora v senatu. Roosevelt zahteva v pismu povišanje davkov, da bi se tako preprečilo razvrednotenje dolarja in da bi se preprečilo naraščanje cen.

Resnično je nekaj neverjetnega, da mora narod, ki razpolaga z ogromnimi zalogami vsega blaga, skrbeti za stalnost vrednosti svojega denarja. To tudi dokazuje popoln neuspeh Roosevelt-

ove gospodarske politike, prav tako pa dokazuje, da je propadla celotna njegova gospodarska politika, ki se je naslanjala na prosluli »New Deal«.

Roosevelt se mora boriti proti veliki gospodarski krizi, ki je plod njegove politike hujskanja na vojno. V zvezi s tem se je treba vprašati, če se Anglija in Amerika tudi na gospodarskem polju ne bosta razočarali v svojem boju proti Osi. Italija in Nemčija nimata zlata in tudi ne velikanskih virov, vendar pa kljub temu vodita naprej vojno in to z največjo silovitostjo. Italija in Nemčija sta dobili vse bitke in bosta dobili tudi to vojno, ker sta v Evropi nepremagljivi in denar obeh držav ni izgubil svoje vrednosti in tudi notranje cene niso doživele prevelikih pretresov. Se enkrat se je izkazalo, da denar ne more zmagati v vojni.

Pričakovati pa je skoraj odločilnega napada na Kerč. Medtem nemško letalstvo pridno potaplja sovjetske ladje, ki begajo brez oslona po morju. Kljub temu, da je nad morjem gosta megla, nemški letalci skrbno iščejo sovjetske ladje. Samo včeraj so jih potopili do 20.000 ton.

Nemške izgube v Rusiji po 31. avgustu

Berlin, 11. nov. AS: Nemške izgube v vojni na Vzhodu znašajo do 31. avgusta, kakor je svoje čase sporočilo nemško vrhovno poveljstvo, 85.896 mrtvih, 298.770 ranjenih in 20.299 pogrešanih. Nemški listi poudarjajo, da do tega trenutka še ni uradnih številk o izgubah v naslednjem razdobju vojne. Kakor pa poročajo iz pristojnega vojaškega vira, so nemške izgube po 31. avgustu manjše od izgub v prvih mesecih vojne.

Izjava predsednika finske republike ameriškim časnika

Stockholm, 11. nov. AS: Predsednik finske republike Rity je sprejel zastopnike ameriške tiska in je v svoji izjavi poudarjal zgodovinski pomen sedanjega boja finskega ljudstva proti sovjetski Rusiji. Rekel je:

»Če se Finska ne bi dvignila v obrambo svojih pravic, tedaj bi 36 sovjetskih divizij vdrla na Finsko in razdejal finsko državo. Finska vojska drži sedaj fronto, ki je dolga 700 km in na vsem tem bojišču je zmaga na naši strani.«

Nato so ga časniki vpraševali o raznih vprašanjih, ki se trenutno obravnavajo med finko in ameriško vlado in, zlasti so mu postavili vprašanja o nadaljevanju vojne. Predsednik Rity je odgovoril, da ve, da se Finska in Amerika nahajata v nasprotnem taboru in sicer je ena država v boju proti boljševizmu, druga pa je naklonjena boljševizmu. Vendar to ni krivda Finske. Finsko ljudstvo pričakuje od ameriške politike večje razumevanje svojih potreb in svojih pravic.

49 novih sovjetskih generalov

Ankara, 11. nov. AS: Svet komisarjev je imenoval 49 novih generalov, in sicer devet generalnih poročnikov in 40 generalnih majorjev.

Sovjetski oddelki premeščeni iz Irana

Berlin, 11. nov. AS: Operacije na Krimu so tik pred zmagoslavnim zaključkom. Sovjetsko poveljstvo je proglasilo obsešno stanje v Kubanski pokrajini, kamor so bile premeščene čete iz Irana. Na drugih bojiščih ni posebne delovitosti, če pa so Nemci z nenadnim sunkom zasedli važno železniško križišče Tihvin jugovzhodno od Ladoškega jezera in tako Petrogradu odrezale zadnjo zvezo proti Vologdi in Jaroslavu. Sovjetske čete so bile presenečene, meneč, da v takem mrazu Nemci ne bodo napadli. Zasedba Tihvina predstavlja velik vojaški uspeh, čeprav Nemcem ni bilo treba veliko zanj žrtvovati. Nemško pehoto je na najbolj učinkovit način podpiralo letalstvo. Zaradi pomanjkanja živil razmere v Petrogradu dozorevajo. Petrograd bo padel kakor zrelo jabolko, ko se iztečejo njegove ure.

Trije sovjetski napadalni čolni so se zatekli v turško pristanišče Kefken. Turške oblasti so čolne zaplenile, posadko pa internirale.

Umansky, novi ravnatelj sovjetske agencije »Tass«

Berlin, 11. nov. AS: Iz Amsterdamu poročajo, da je bivši sovjetski poslanik v Washingtonu Umansky bil imenovan za ravnatelja sovjetske časniške agencije Tass.

Turčija je proslavila spomin Atatürka

Carigrad, 11. nov. lp.: Vsa Turčija je danes proslavila spomin tretje obletnice smrti Kemala Atatürka, ustanovitelja novega turškega režima.

Predsednik čilske republike odstopil

Santiago de Chile, 11. nov. AS: Predsednik republike Chile Aguirre Cerda je odstopil iz zdravstvenih razlogov. Njegovo mesto je prevzel podpredsednik republike.

Železniška nesreča v Ameriki

Newyork, 11. nov. AS: V Cantonu v državi Ohio je vlak skočil s tirov in se zaletel v svetilnik. Po prvih poročilih se vidi, da je bilo pri tej nesreči ubitih najmanj 20 oseb.

Razprava v Rimu

Bern, 11. nov. AS: Iz Vichyja poročajo, da se bo razprava v Rimu vršila za zaprtimi vrati, in sicer oni del, ki se bo nanašal na vprašanja, ki se tičejo vzrokov poraza, nepravilnosti čet in pa nezadostne oskrbe armade.

Obsojeni komunistki v Franciji

Pariz, 11. nov. AS: Izredni sodišči v Douaiu in v Nancyju sta obsodili na osem oziroma 20 let prisilnega dela dve ženski, ki sta širili komunistično propagando.

Angleške letalske izgube vznemirjajo Ameriko

New York, 11. nov. AS. »New York Daily Mirror« razpravlja v posebnem članku, kako velike so bile angleške letalske izgube med zadnjimi poletmi nad Nemčijo. List piše, da je položaj tembolj nevaren, ker so Angličani samo v eni noči izgubili več bombnikov, kakor pa jih Amerika more poslati v enem mesecu. Brez dvoma je politični položaj v Angliji zahteval, da se morajo izvesti večji napadi nad nemško ozemlje, zato je angleško javno mnenje odgovorno za taka dejanja in nosi krivdo zaradi teh izgub. List tudi piše, da ne verjame razlogom, češ, da bi morala biti Nemčija oslabiljena zaradi letalskih napadov. Realisti v Angliji vedo to prav dobro. Angleški letalci so izjavili, da bi bilo treba na lastne oči videti uspehe berlinske protiletalske obrambe, da se presodi, kako je ta obramba močna. Ogenj berlinskih protiletalskih topov je bil resnično peklenski.

New York, 11. nov. AS. Angleška pisateljica Freda Utey je napisala članek v listu »New York Journal American«, ki pravi, da je položaj Anglije zelo težaven, pa naj se ta položaj presoja s katerega koli stališča. Amerika ne more jamčiti Angliji zmago in zato bi bilo nesmiselno, če bi Amerika napovedala Nemčiji vojno. Ta ameriška napoved vojne ne bi imela nobenega praktičnega rezultata. Brez ameriške pomoči bi bila Anglija že v rokah Nemčije. Zato ima ameriška politika vedno večji vpliv na angleško politiko, narasla pa je tudi odgovornost Amerike pred vsem svetom.

Govorice o kompromisnem miru so smešne Nemčija in Italija izvajata v Evropi obsežna obnovitvena dela

Berlin, 11. nov. lp.: Od časa do časa se razširijo po svetu govorice o nekakšnih pripravah za kompromisni mir med Nemčijo in Anglijo. V zvezi s tem izjavljajo v Berlinu, da je treba omeniti samo tisto, kar je rekel Hitler v svojem zadnjem govoru, ko je zavrnil smešne govorice, češ, da se pripravljajo novi dunajski kongres, ki naj bi postavil nove temelje za evropski red.

»Deutscher Dienst« piše, da se novi red že ustvarja na vzhodnem bojišču. Misel na kakšen kongres nikakor ne spada v okvir Evrope, ki je oborožena. Zato so več kot smešne govorice, ki se širijo, češ, da naj se sklene kompromisni mir in da naj se na novem kongresu rešuje tisto, kar so nekateri narodi izgubili na bojnem polju.

Angleški mir postaja namreč vedno bolj vznemirljiv in se vprašuje, kaj se bo zgodilo tedaj, ko bodo vsi ruski zakladi surovin v rokah držav Osi. Nemčija postaja vedno bolj tista država, ki bo poklicana, da obnovi vso Evropo. Na Poljskem Nemčija že izvaja obsežen načrt gospodarske obnove. Isto se dogaja na Norveškem, Nizozemskem, v Belgiji, Luksemburgu in v zasedeni Franciji. V bivši Jugoslaviji in v Grčiji pa so obnovitvena dela še v novejšem razmahu. Najmanj v enem letu bodo vse te države tako urejene in obnovljene, da bodo v polni meri služile vojnemu namenu Nemčije in njenih zaveznikov in gospodarsko ter politično življenje bo v teh državah potekalo popolnoma normalno. Angličani in Američani se zelo varajo, če se zanašajo na razdeljanja, ki jih sovjetska vojska napravlja pred svojim umikom. Kakšna so ta razdeljanja, se vidi najbolj iz tega, da se bo v večini primerov vsa škoda sovjetskih razdelanj lahko popravila v nekaj mesecih. Samo v nekaj redkih primerih bodo obnovitvena dela v Rusiji morda trajala eno ali dva leti. Lahko pa se reče, da bo prav kmalu vse sovjetsko kmetijstvo in industrija prešla na redno delo.

Churchill pa mora pri vsem tem posegati po najbolj izrednih sredstvih, da bi pomiril angleško

Stockholm, 11. nov. AS. V noči od petka na soboto so Angličani izgubili 37 letal. Ta izguba je napravila mučen vtis v vsej Angliji. Angleško letalsko poveljstvo je v posebnem uradnem poročilu skušalo zmanjšati ta mučen vtis, vendar pa se kritike niso polegale. Angleški strokovnjaki menijo, da so te izgube dokaz, da se je nemška protiletalska obramba zelo okrepila. Izkazalo se je, da angleška letala ne morejo priti nad Berlin, ne da bi bilo tvegano veliko število angleških letal. V tej noči je angleško letalstvo izgubilo najmanj 200 letalcev.

Churchillov govor

Rim, 11. nov. AS. Včeraj je bil v Londonu na tradicionalen način umeščen novi londonski župan. Ob tej priložnosti je imel Churchill eden svojih običajnih govorov, med katerim je izjavil, da je možno, da se bo vojna razširila še na Azijo in na Avstralijo. Velika večina ameriškega brodogradništva deluje proti Osi in to prepričanje velike svobode gibanja angleškemu brodogradništvu. Glede razmer na Pacifiku je Churchill izjavil, da je Anglija popolnoma vzajemna z Ameriko in da je angleška vlada storila vse, da bi branila angleške koristi na Daljnem vzhodu. Svoj govor je zaključil s besedami, ki so imele čisto propagandni namen, ko je izjavil, da bodo Anglija in dominioni nadaljevali vojno do konca.

javno mnenje. V svojem včerajšnjem govoru v Londonu je med drugim izjavil, da je bila dosežena enakost med nemškimi in angleškimi letalstvom in da so Anglija in njeni zavezniki trdno odločeni odbiti sleherni Hitlerjev mirovni predlog.

Vsekakor je tako položaj dovolj jasen in so govorice o kakšnem kompromisnem miru popolnoma iz trte izvirne, kajti sila Osi so tako kot zmeraj popolnoma gotove svoje zmage.

Visoki Komisar nadzira priprave za selitev Nemcev iz Kočevja

Ljubljana, 11. nov. s. Začela so se dela za preselitev nemške narodnostne skupine iz Kočevja po določilih italijansko-nemškega sporazuma, podpisanega pred kratkim v Rimu. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je včeraj odšel v Kočevje, da bi nadzoroval pripravljala dela, dal je navodila za poslovanje raznih ustanov in uradov. Na sedežu civilnega komisarja so z nemškimi zastopniki določili spored za preselitev, ki se bo začela 14. novembra. Po obisku v posebnem nemškem šolstvu v vlakih je Ekse. Grazioli bil gost vojaškega poveljstva. Zatem je obiskal nekaj ustanov v mestu, med njimi zavod za slepe otroke, vojaško bolnišnico ter urade okrajnega glavarstva.

Bolezen egiptovskega kralja

Rim, 11. nov. AS. Radijska postaja v Kairu je objavila, da se zdravstveno stanje kralja Faruka ni zboljšalo in zato je morala biti seja parlamenta odložena od srede na soboto. Objavljeno pa ni bilo nobeno pojasnilo o značaju bolezni kralja Faruka.

Omejitev porabe električnega toka

Rim, 10. nov. s. Rimski uradni list objavlja sledeči ministrski ukaz glede porabe električnega toka:

Cl. 1. Prepovedano je sleherni novo dobavljanje električnega toka razen v primeru, če je povečanje dobave toka vsebovano v pogodbi, ki velja ob času, ko stopa ministrski ukaz v veljavo. Dovoljeno je tudi dobavljanje električnega toka za razsvetljavo, če celotna poraba ne presega pet amperov. Korporacijski minister bo lahko v izjemnih primerih in po svoji svobodni oceni dovoljeval izjeme od tega pravila.

Cl. 2. Prepovedano je uporabljati električni tok za ogrevanje prostorov v industrijskih delavnicah ali javnih lokalih, v trgovinah ali drugih prostorih.

Cl. 3. Prepovedano je vsem potrošnikom električnega toka, ki izrabljajo tok na podlagi posebnih pogodb v količini, ki ni manjša od 50 KW, da bi porabili na mesec več toka kakor so ga pa po-

rabili v ustrežajočem mesecu obdobja november 1940 do 31. marca 1941. Če pa se je izrabljanje toka začelo šele po 31. marcu 1941, pa mesečna poraba ne sme presegati količine, porabljene v mesecu oktobru 1941. Korporacijski minister sme v izjemnih primerih in v primerih višje koristi dovoljiti v soglasju z državnim podtajnikom za vojno proizvodnjo nekatere izjeme od tega pravila.

Cl. 4. Podjetja, ki proizvajajo in oddajajo električni tok, bodo izvrševala potrebno nadzorstvo in bodo prijavljala narodni fašistični zvezi vse obratovne, električne in industrijske podjetja in od primera do primera naznanjale tiste, ki bi prekršili določila tretjega člena te uredbe.

Cl. 5. Kršitve navedenih določil bodo zadale posledice in kazni, ki jih določa zakon od 8. julija 1941 št. 645.

Cl. 6. Uredba se ne nanaša na Sicilijo in Sardinijo. Uredba stopi v veljavo na dan, ko je objavljena v rimskem službenem listu.

Slike iz Belgrada

Vsako večje mesto je nemirno. Tudi v drugačnih časih, kakor so današnji. Ljudje bežajo in hitijo, nekateri po svojem poslu, nekateri kar tako. In Belgrad je veliko mesto, ekoraj bi rekli vsemestno, vendar je na prvi pogled življenje v tem živzavu čisto navadno in vsakdanje.

Belgrad je danes nekako veliko pribežališče, kamor se je natepelo mnogo ljudi od vseh plovod, iz notranjosti vse sili v to mesto, kakor v obljudeno deželo, tudi iz preka in iz skrajnega juga jih je prišlo mnogo in vsak si misli: Če tu živi dvesto petdeset tisoč ljudi, se bo tudi zame dobila skorja kruha in skromna streha. Vendar je vse tako napolnjeno, da je tu težko dobiti mesto, zlasti za kaj boljše, je težko. Mnogo se jih mudi tu samo nekako na prehodu: namenjeni so drugam, vsak v svojo domovino.

Če greš po ulici, vidiš vse. Najprej ljudi: študente s kapicami in s številkami gimnazije in razreda vidiš vojske nemških uniformah. Srečaš ljudi, ki se jim vsaj na zunanost vidi, da so uradniki, srečuješ delavce, raztrgane cigane, dečke, ki ponujajo ratluk, spet druge, ki prodajajo in vpijejo: »Žileti, žileti, žileti, kremani za vžigalnice...« Vžigalnice so zdaj prosti in brez skrbi si »upaljačem« sredi ce-

Uradnika(co)

za takojšnji nastop, večšega italijantščine, sprejmemo za pisarniške posle. Ponudbe na upravo »Slovec« pod šifro »Vešč« štev. 12.548.

ste prižgeš cigareto. Gledaš po izložbah. Moti ti bi se, če bi mislili, da so prazne. Predmeti so večinoma opremljeni s cenami. Tu si iznenaden. Bajne številke. Brž lahko izračunaš, da bi te nova obleka stala kakih pet tisoč dinarjev, vidiš, da novih čevljev ni, v izložbi pri čevljarju vidiš stare, zašite čevlje za pet sto ali šest sto dinarjev. Gumijasti podplati te stanejo dve sto petdeset dinarjev. Seveda to ni usnje, nekaj časa pa le ne boš imel v čevljih usnje. Mnoge izložbe so v resnici prazne, a takih ni veliko.

Najbolj vsakdanji so na vratih mesnice napisali: »Danas nema mesa!« A to ni vsak dan. Včasih kljub temu dobimo meso. V trafikah lahko kupiš dopisnice, doze, peresa, vsemo goče drobnarije, samo tobaka ali cigaret ne. Tudi nihče ne vpraša zanje, ker vsi tobakarji vemo, da se po trafikah dobi »božja travica« samo okoli pol dne. Trafiki, ki ima tobak, lahko vidiš na drugi konec dolge ulice, ker tam stoji dolga vrsta ljudi. Nič ne pomaga, moraš v vrsto in ko prideš do okenca, dobiš največ dvajset komadov, če ni že prej vsega zmanjkalo. Razume se, da se cigarete dobe tudi na črni borzi, a seveda primerno drago. Tako vidiš, da se tobakarjem ne godi ravno najbolje, a za silo še nekako gre.

Tudi pred pekarnami včasih vidiš dolge vrste čakajočih s knjižnicami v rokah. Tu gre sicer bolj počasi, kakor pri tobaku, ker tobaka ni treba tehtati, je pa bolj sigurno. Redko kak dan ni kruha. Dozdaš smo ga hvala Bogu imeli dovolj in tudi dobrega. Tudi pred mlekarjami so včasih dolge vrste gospodinj z lonci. Mleka bi Belgrad precej več popil, če bi ga imel. Zadnjič sem sedel pri brivcu. Mojster pošlje vajenca čez cesto v mlekarstvo vprašat, če ima kuhanega mleka. Mojster bi namreč rad zajtrkoval. Vajenec se vrne in pove, da mleka ni. »Pa dobro,« pravi mojster, »ali ima v mlekarji sploh kaj, da bi človek

Gospodarstvo

Nov inventar v oblačilni stroki v Italiji

Dočim pri nas uredba o razdelitvi oblačilnih kart in razdelitvi blaga na karte še ni stopila v veljavo, je v Italiji veljavna naredba o tem že dalj časa. V zvezi s tem je sedaj ministrstvo za korporacije ukazalo, v korist trgovcem, ki nimajo dovolj zaloga, da se izvrši nov popis blaga po stanju z dne 30. novembra. Popis je oddati do 5. decembra. Od 1. decembra naprej morajo v Italiji voditi trgovci oblačilnih predmetov knjigo o nakupih in prodajah vsak dan obenem tudi z navedbo točk. Do novih naredb ostane v veljavi predpis o vodenju registra o prodaji.

Nadalje so izšla še naslednja navodila, ki veljajo v Italiji: Dobava sukanca detajlistom bo prosta s posebnimi boni, ki jih bodo dobili obrtniki

za svoje potrebe. Treba je nadalje upoštevati, da se sukanec, ki se dobi na črke A-F, ne odda obrtnikom, ker služi samo za mala darila popravila. Prodaja podlag publikli je blokirana, prodajo jih pa lahko obrtniki. Prodaja čevljev za otroke do 12 mesecev in krzna za otroke do 5 let je prosta. Ostane pa blokirana (je rezervirana za obrtnike) prodaja krzna za ovrtnike, rokave. Prosta pa je prodaja konfekcioniranih voljnih kož za nošnjo okoli vratu žensk.

Za športne obleke smejo v Italiji pokrajinski gospodarski sveti na zahtevo CONI-ja dati obleke in predmete.

Domache jopice se prodajajo z istim številom točk kot nočne pižame, t. j. 20 točk.

Cene sladkorja. Tiskovni urad Visokega komisariata sporoča: Zaradi povišanja cene sladkorja domače proizvodnje se cene sladkorja v maksimalnem ceniku št. 4 povišujejo takole: sladkorna sipa: 7.80 Lir, sladkor v kockah: 7.90 Lir. Te cene stopijo takoj v veljavo.

Italijansko industrijsko delavstvo. Znani so po AGIT-u podatki o zadnjem industrijskem štetju v Italiji, ki je bilo od 1937-1940. Skupno število industrijskih in obrtnih podjetij znaša 1.073.214, od katerih je 532.842 v severni Italiji, 190.586 v srednji, 227.098 v južni Italiji in 122.688 na otokih. Od skupnega števila je bilo poslujočih 945.334, ki so zaposlovali 4.350.393 pripadnikov. Največ podjetij je v Lombardiji, in sicer 159.200, v Julijski Benečiji jih je 23.370. Največje število delavstva je zaposlenega v Lombardiji, in sicer 1.149.907, v Julijski Benečiji jih je 115.321. Med pokrajinami ima največ podjetij in delavstva Milan, in sicer 57.765 podjetij in 569.306 delavcev, slede Turin, Rim, Napoli, nad 100.000 delavcev pa je še v pokrajinah: Genova, Varese, Como, Florenca in pa Brescia.

Italijanska tekstilna avtarkija. Veliki napredek v proizvodnji umetnih tekstilnih snovi je pripisovati v veliki meri tudi zavedni disciplini treh velikih podjetij te industrijske panoge, ki imajo 45 podjetij in 38.000 delavcev. Njih proizvodnja znaša letno 200.000 ton. Ta proizvodnja se razdeli na podjetja takole: Cisa fiocco 49.500 ton, umetna svila 19.500, Chatillon, fiocco 12.000, umetna svila 28.000 ton, Snaia Viscosa fiocco 144.000 ton in umetna svila 52.500 ton.

Direktne vozne karte med Italijo in Hrvaško. Eco di Roma poroča, da so zopet vpeljane di-

rektne vozne karte med Italijo in Hrvaško, in sicer z veljavnostjo 10 dni in do 200 km, z veljavnostjo enega meseca pa za daljše proge. Karte za tujce za tja in nazaj veljajo štiri mesece. Prekinilne so dovoljene v Italiji neomejeno, na Hrvatskem pa enkrat.

Italijanskohrvatska pogajanja o poslovanju denarnih zavodov in zavarovalnic. V Zagreb so se vrnili hrvatski člani podobdora za bankarstvo v okviru italijanskohrvatskega odbora, ki so zasedali v Rimu. Na seji so razpravljali predvsem o vprašanju delavnosti hrvatskih bank in zavarovalnic na področju bivše Jugoslavije, ki je prišlo pod Italijo. Glede zavarovalnic se ni prišlo do končno veljavnih sklepov, storjeno pa bo to na seji podobdora, ki bo menda še ta mesec v Zagrebu. Glede denarnih zavodov je bilo sprejeto hrvatsko stališče, področnosti pa bodo obravnavane še na nadaljnjem zasedanju, katerega smo že omenili. »Hrvatski narod« piše, da na področju bivše Jugoslavije, ki so ga zasedli Italijani, podružnice hrvatskih zavodov ne bodo mogle delati, temveč samo samostojni zavodi s hrvatskim kapitalom ali na Sušaku ali v Splitu. Hranilnico neodvisne hrvatske države je smatrati za zasebni denarni zavod. Njena vprašanja pa bodo reševana na poseben način tako, da bo omogočena kompenzacija terjatev splitske podružnice s terjatvami centrale v Zagrebu in ostalih podružnic, ki so na področju hrvatske države.

Plačilo trošarinskih razlik na Hrvaškem je z ozirom na zadnje zvišanje trošarin dovoljeno v obrokih in sicer če znaša razlika do 50.000 kun v 3 mesečnih obrokih, če pa znaša nad 50.000 kun v 6 mesečnih obrokih.

Črna borza na Francoskem

Ko bodo pozneje govorili o zgodovini sedanjih dni na Francoskem, zlasti o življenju v premirju, bo črna trgovina, če že ne v središču, pa vsaj zelo v ospredju vseh pogovorov in spominov na današnje dni. »Marché noir«, črna trgovina, črna borza, to sta pojma, okoli katerih se kakor okrog stalnih polov vrti francosko življenje. Na črno trgovino misli mešan in deželan, z njo se morajo resno pečati oblasti. Le malo ljudi je, ki bi tako ali drugače ne imeli opravka s tem pojmom. Vse, kar se je za časa tretje republike zapletalo v razne afere, politične škandale, kar ni bilo varno pred podkupljivostjo, vse to se sedaj zbira v novem »poklecu«, uganja črno trgovino in dela vladi velikanske težave. Vlada se na vse načine trudi, da bi pospešila proizvodnjo važnih življenjskih predmetov. Toda komaj je pridelek dogotovljen, že v nekaj dneh zgine s trga, v normalnem prometu ga ni več... Kdor nima denarja, da bi si ga omislil na črni borzi — po mnogo višjih cenah seveda, kakor so za trg oblastno določene — je zgubljen.

Povprečni mešan, za katerega je črni trg zaradi pomanjkanja denarja zaprt, si pomaga na druge načine. Tako je bil v majhnih umetniških krogih pariškega Montmartra in Montparnassa že prej znan »marché rosec«, v Franciji splošno znani »Troce« sistem, ki je obstajal v tem, da si za resnično, otipljivo šunko lahko gledal umetniško predstavo, da ti je kipar dal kip za kolo, ki ga je nujno potreboval, ali je slikar zamenjal svojo sliko za zimski plašč. Ta »marché rosec« se je ohranil tudi danes, le da je še bolj razširjen in da gre manj za umetnost ter bolj za vsakdanje prozične potrebe. Če je kdo podedoval po stricu čevlje, ki mu niso ravno po meri, jih bo koj za zamenjal za sir, konzerve ali bele živilske nakaznice. Nameščene v tovarni za marmelado zamenjuje svojo umazano mažo, ki je še ohranila ime marmelada in ljudje zelo povprašujejo po njej, za salame ali jajca, kdo drug, ki ima še od

prej stavbno gradivo, posebno železo, ga bo rad zamenjal za kurivo.

Na črni borzi pa se ne zamenjuje blago za blago. Tu dobiš blago le za denar. Gotovina je tu vse. Tako je v zadnjih mesecih nastala iz nič lepa vrsta milijonarjev. Prot črnoborzijskem izdane kazni navadno niso bile tako zastrašilne, da bi odvrgle od tega posla ljudi, ki bi radi hitro obogateli. Pred kratkim so pisali pariški listi o zgodbi s 100 kilogrami telefonske žice. Policiji se je posrečilo razvozlati zadevo od konca do začetka. Prvi črnoborzijskec je prodal za 50 frankov, zadnji, ki so ga zalotili, pa jo je prodal za 940 frankov. Zelo so začeli posnemati metode ameriških gangsterjev. Pripravno za to je marseillsko podzemlje. Ropajo nakupovalne in državne zaloge, kradejo perilo, milo, živež in ga vržejo na črno borzo. V teh mesecih so doživeli že vse, kar si moreš misliti. Tako so n. pr. na tistem zakladi svinje in jih v mlinskih krstah prenašali iz enega mestnega okraja v drugega. Celo neki minister za preskrbo je bil zapleten v neko umazano zadevo, vsak dan je policija zapirala, iskala; našla je med tihotapci in črnoborzijski tudi znane osebnosti iz časa tretje republike. Ni še dolgo tega, ko so internirali predsednika neke trgovske zbornice kot lastnika črne klavnice.

Višek je dosegla v vrsti teh afer, ne sicer po važnosti, marveč po prebrisatosti, zgodba »pobožnega črnoborzijskega iz Brivesa«. Brives je mirno francosko podeželsko mestce. Nobena senzacija ni motila miru v mestu, če izvzamemo tisti dogodek, ko je pred leti neki mladi pismošča odpeljal ženo poveljniku gasilcev. Po vojni, oziroma po premirju pa je postalo drugače. Življenje se je razbotalo tudi v Brivesu. Prihajale so karavane velemeščanov in meščanov z nahrbtniki. Vsi so bili na lov, na lov za zakladi, to je za mesom, žitom, moko, krompirjem, mastjo. Sprva so prihajali z avtomobili, nato s kolesi, nazadnje pa že peš iz precej oddaljene železniške postaje. Spočetka so lahko mirno prenašali oprane nahrbtnike, toda nekega dne je bil vletok meščanov ustavljen. Policija je preiskovala nahrbtnike po cestah, vlakih, avtobusih in neusmiljeno odvezala nakupljeno robo.

Piše se Ephraim Bloch. Osebo se je malokje prikazal. Bil je le strateg, ki je od daleč vodil svojo centralo in njene podružnice, razna skrivališča v Brivesu in okolici. Njegovi ljudje so hodili okrog nakupovali blago in ga spravljali v skrivališča. Bloch pa je spravljal v žep vedno večje dobičke. Iz skrivališč je po dobro organiziranih poteh dobavljal meso in drug živež v mesta, gostilne, restavracije. Dolgo časa je podjetje izvrstno uspevalo in se izvrstneje neslo. Nekdo pa je došlo oko postavil nek čuden migljaj in je začelo ofenzivno proti Blochovemu podjetju. Skrivališče za skrivališčem je bilo odkrito in nazadnje je prišla na vrsto še centrala v gostilni »Pri belem kamaričku«. Izdal jo je nek pretep, ki ga je izzval Bloch sam, ker si je privoščil nedovoljeno šalo z natakario Juliano. Oblasti so zaplenile vse zaloge v gostilni. Bloch pa niso dobile. Ephraim se je penil od jeze, ker so kar na lepem ustavili dobičkonosen posel. Ni se vdal. V glavo mu je šla imenitna misel. Na hribčku v Brivesu je bila lepa cerkev sv. Bernarda. Bila je podružnica farne cerkve in ni bila služba božje v njej. Sem so bo preselili. In res, črna borza je zopet začetela. Sadovi zemlje so prihajali v cerkev, cekini so zvenetali kakor nekoč pri menalcih v templju. Oko postavilo pa je zopet nekaj zavohalo. Sklenilo je zaroto. Nekega dne so prišli štirje orožniki. Ko se je zmrčilo, so se na tihem prikradli v cerkev in se skrili v spovednice. Ni jim bilo treba dolgo čakati. Z več strani so prišli v cerkev obiskovalci. Stali so drug pri drugem, potegnili denarnice in delali obračune. Orožniki so planili nanje in jih prijeli. Tudi Ephraim Bloch se je moral vdati, v spominu na te čase pa bo živel kot »pobožni črnoborzijskec iz Brivesa«, ki je hotel obogateti na račun drugih, kateri so pomankanje trpeli.

God Nj. Vel. Kralja in Cesarja

Ljubljana, 11. novembra.
Danes je Nj. Veličanstvo Kralj in Cesar obhajal svoj god. Ta praznik je tudi Ljubljana praznovala ter so bile hiše v zastavah. Tudi drugi deli Ljubljanske pokrajine so dostojno obhajali ta državni praznik.
Teža dne je poveljnik vseh vojaških sil v Ljubljanski pokrajini obiskal posamezne polke, kjer so bile primerne slovesnosti ter je poveljnik v krasnih nagovorih slavil veliki pomen tega dne za zmagovito Italijansko armado in za vso Italijo ter njen Imperij.

Voščilo Ljubljane Nj. Veličanstvu Kralju in Cesarju za god

Za današnji god je župan mesta Ljubljane dr. Juro Adlešič Nj. Veličanstvu Kralju in Cesarju Viktorju Emanuelu III. brzojavno sporočil naslednje voščilo ljubljanskega prebivalstva:
Prvemu pribojniku na bojnem polju Nj. Veličanstva Kralja in Cesarja.
Prosimo, da naprosite Nj. Veličanstvo Kralja in Cesarja, naj blagohotno sprejme izraze spoštljivih in vdanih voščil prebivalstva Ljubljane.
Župan dr. Adlešič.

Vsi sveti v Belgradu

Belgrad, v začetku nov. 1941.
Zima se bliža; dreve je že skoraj popolnoma golo, brez listja; povsod vlada puščoba. Tista prijetna zelena barva, ki odeva vso naravo spomladi in poleti, se je spremenila v žalostno rjavo sivino. Tudi ni več jesenskih lepot, ko se narava v tisočih in tisočih barvnih odtenkih poslavlja in lega k zimskemu spanju. Samo sivo, rjavo, črno, ovenelo, staro...

Tudi ljudem se pozna otožnost, ki preveva vse, nebo, zrak, zemljo, vse, prav vse; otožnost vsak gib, vsak dih.

Vreme je mrzlo, vlažno. Sem pa tja predro sončni žarki enakomerno sivo nebo. Hladen veter veje okrog oglov in vrtniči odpadlo listje. Smrtni ples...

Pravo jesensko razpoloženje preveva tudi Belgrad. Večeri in jutra so že kar mrzla. Pretekli teden se je ponujal celo sneg, kar se tukaj v tako zgodnjem času zgodi zelo redko. Brila je tudi prava belgrajska košava. Kakor v pravi zimi.

V mrzlem, oblačnem vremenu je praznovala belgrajska župnija Kristusa Kralja svoj praznik. Cerkev je bila slovesno okrašena. Z zidov so visele zastave tukajšnjih cerkvenih družb. Ob 10 dop. je služil prevzvišeni nadškof g. dr. Josip Ujčić pontifikalno sv. mašo. Po evangeliju je imel g. nadškof slovesen govor, v katerem je poudarjal, da je človeštvo v svojem hlepenju po oblasti in uživanju zašlo od Večne Resnice in Luči v greh in propad. Neskončna Pravičnost ni mogla dopustiti, da človek še naprej gazi od Kristusa označene nauke in zapovedi. V največji nesreči, ki more človeka zadeti, v vojni, se svet presnavlja in kvasi za boljše čase, ki pa bodo prišli le, če bo nesrečni človek našel pot do Boga in vere. Človek v svoji omejenosti služi bogastvu, uživanju in dobičku. Toda le eden je pravi kralj, ki edini zasluži v polnem pomenu besede, da ga ubogamo in mu služimo in to je Kristus Kralj. Ako njega priznamo za Kralja, za neomejenega Vladarja v vsem in nad vsemi, potem smemo upravičeno pričakovati, da se nas usmili, da nam pošlje največjo zemeljsko dobroto človeštva, mir. Kjer vlada Kristus Kralj, tam vlada mir.

Vsak Slovenec, ki le more naj naroči »Slovenčevo knjižnico«. — To je njegova kulturna in socialna dolžnost. Knjige lahko plačujete mesečno

Katere obrti se pojde otrok učiti?

Vsaka družina, ki je obdarjena z otroki, ima poleg vseh drugih skrbi še to posebno težko skrb, kako bi spravila svoj naraščaj k poštenemu kruhu. Vseh otrok navadno ni mogoče izobraziti v toliko, tudi če bi imeli glave za to, da bi se posvetili učenim poklicem, za katere je potrebna dokončna srednja šola in vseučiliški študij. Prav tako starši sami vedo, da samo matura na srednji šoli ne odpira več tiste bodočnosti, kot jo je morda še pred dvajsetimi leti. Abiturienti le težko dobi primerne službe in zaslužke, ki bi odgovarjali njihovi izobrazbi, zlasti pa še velikim stroškom njihovega šolanja.

Prav zato so mnogi starši že sami uvideli, da je marsikdaj boljše, če se njihov otrok ob pravem času posveti obrtniški poklicu, ki v naših razmerah še vedno omogoča človeka dostojno življenje, primeren zaslužek in tudi lepo bodočnost. Seveda tudi vsak obrtniški poklic zahteva izobrazbo. Najprej splošno, ki jo dajejo ljudske šole in jo izpopolnjujejo nižje srednje in meščanske šole. Vsakemu obrtniku se v njegovem poklicu koristno pozna, če je dokončan nekaj razredov srednje šole. Ko pridejo leta, da se fant ali dekle lahko začne učiti kake obrti, nastane najvažnejše vprašanje, kakšno obrt naj si otrok izbere. Ta odločitev je za otroka samega težka, saj je še mlad, star komaj 14 ali 15 let in sam še ne more preccniti. Tu morajo priskočiti otroku na pomoč. Največ mu lahko koristijo s tem, če mu omogočijo, da vsaj površno spozna delo in življenje v tistih obrtniških poklicih, ki bi bili po njegovi nadarjenosti in njegovih telesnih sposobnostih zanj najbolj primerni. Tako se otrok potem, ko vsaj deloma spozna posamezne obrtne panoge, lahko izjavi, kakšno delo bi ga veselilo, kakšno pa ne. Saj končno nima smisla postaviti otroka v poklic, za katerega ne kaže niti najmanjšega zanimanja in nobenega veselja. Tako napadna izbira poklica se masčuje nad otrokom kasneje v življenju. Vse življenje je namreč priklenjen na delo, ki ga ne veseli, opravlja ga le z nejevoljo in zato, ker ne more drugače.

Otroci sami pa pri svojem veselju do poklicev radi zapadejo v drugo napako, pred katero sicer tudi starši niso vedno varni. Mislimo pri tem razne modne poklice, ki so danes zlasti ključavnica

Cerkev je bila med sv. mašo nabito polna. Pevski zbor, ki ga vodi g. prof. Ulaga Tomaž, je pel Gruberjevo mašo. Popoldne so bile slovesne večernice.

Na Vse svete je imel slovesno sv. mašo g. župnik dr. Petlič. Pred cerkvijo so na posebnem prostoru številni katoliški Belgrajčani prigali svečice v spomin svojih rajnikih, ki ne počivajo na belgrajskem pokopališču.

V nedeljo, 2. nov. pa je bila pri katoliški kapeli na Novem pokopališču ob pol 3 popoldne žalna slovesnost, na kateri je imel značilen govor g. dr. Petlič.

Večje število Slovencev je po komemoraciji odšlo še h grobu pok. g. Stanka Mencingerja, ki s svojo ženo in otrokom počiva v skupnem grobišču, kjer so pomolili za njegovo blago dušo.

Tako smo belgrajski Slovenci opravili pietetno dolžnost do svojih umrlih bratov. Naj jim Bog podeli večni mir!

Prof. dr. Nerz o najboljših nogometaših vseh časov Južna Amerika je dala najboljša krilca: Montija in Andradeja

Dr. Otto Nerz spada med one redke športne strokovnjake, v katerih so združene dolgoletne tekmovalske in pedagoške izkušnje s strokovnimi študijami športa, vzgojeslovja in medicine. Bil je prvotno učencev dr. Karla Diema in je diplomiral med prvimi absolventi berlinske visoke šole za telesno vzgojo. Več let je bil trener nemške državne reprezentance in predavatelj nogometa na visoki šoli, kjer je vzgojil več znamenitih nogometnih trenerjev, med njimi tudi Herbergerja. Po športnih študijah se je posvetil še medicini in je dosegel med prvimi športnimi strokovnjaki čast univerzitetnega profesorja za telesno vzgojo.

Prof. Nerz ima izreden dar za opazovanje in odkrivanje nogometnih talntov. V svoji dolgoletni praksi je motril duševne in telesne sposobnosti izbranih igralcev, nedavno pa je objavil razpravo o najboljših nogometaših vseh časov. Iz te razprave objavljamo nekaj odlomkov o razvoju nogometne taktike in vrlinah velikih igralcev, katere smo poznali doslej večinoma samo po imenih.

V uvodu razpravlja dr. Nerz o razvoju taktične podelitve igralcev med napad in obrambo. Prvotno so bili skoraj vsi nogometaši napadalci. Napadalno taktiko so takoj forsirali, da so poslali v sprednje linije kar osem igralcev — osem napadalcev, v obrambi pa so ostali le trije: po en krilec, branilec in vratar. Pozneje so dodelili vratarju dva branilca, zvezo med šestimi napadci in obrambeno trojko pa sta vzdrževala dva krilca (halfa). Sodobni sistem, ko je v prvi vrsti le pet napadalcev, za njimi pa trije krilci, so uvedli najprej na Škotskem, za njimi pa so ga sprejeli tudi Danci, Nemci in po vrsti vsi narodi, ki gojijo nogomet. Pri »škotskem sistemu« taktične zasedbe polja, se borita stranska krilca proti zunanjim nasprotnikovim napadalcem, centerhalf pa igra več ali manj vlogo osrednjega branilca.

V polju je torej dovolj moč za napadalne akcije, ne primanjkuje pa na drugi strani igralcev za razdiralne in obrambene poteze. V enajstotični vlada ravnovesje med ofenzivnimi in defenzivnimi vlogami. Okrepitev krilske vrste je vplivala na hitrejši razvoj igre kratkih predložkov, kar šele omogoča »igro z glavoc«. Škotski sistem, ki je ustvaril dobro zvezo med ožjo obrambo in napadom, je povzročil nogomet v duhovito igro, pri kateri ne gre toliko za akrobate z žogo in duhaprisotne strele kot za duhovite domisleke in premišljene taktične poteze. Baš v tem pa je za inteligentnega gledalca privlačna moč nogometne igre. Nogomet je postal podoben šahu. Je pa nogomet težji od šaha, ker zahteva duhovno povezanost moštva, virtuozno obvladovanje žoge in prvotno telesno kondicijo igralcev, zlasti pa glavo na pravem mestu. Šele popolna telesna izurjenost omogoča inteligentno igro, kateri pravimo »igra z glavoc«.

Obraznave zaradi naviljanja cen se nadaljujejo

Ljubljana, 11. novembra.
Na okrožnem sodišču se tedensko nadaljujejo v marsičem zanimive razprave proti naviljanju cen. Značilno je, da so razprave proti mesarjem zaradi cen nekako zastale, ko je bilo urejeno vprašanje dodeljevanja mesa in nakupa goveje živine. Pravede proti mesarjem izvirajo še iz onih mesecev, ko ni bil nakup goveje živine tako urejen, kakor ga sedaj vodi Prevod. Na vrsti so sedaj pred sodiščem gostilničarji in razni trgovci. Od 1. avgusta do tega tedna je bilo na okrožnem sodišču že 82 oseb obsojenih zaradi naviljanja cen na skupno zaporno kazen 567 dni, na 21.000 lir denarne kazni in na 5.199 lir povprečnine. Izrečenih je bilo 14 pogojnih sodb, druge so bile nepogojne.

V ponedeljek, 10. t. m. je bilo 7 naviljalnih razprav. Izrečena je bila le 1 sama obsodba, drugače so bile oprostilne sodbe ali pa je bila razprava prekinjena na prihodnji teden, da se izvede dopolnilni dokazi. Redko se primeri, da pride zaradi prekoračenja najvišjih cen iz kake občine na doželi več obtožencev. Pred kazenskega sodnika-poodneca so bili v ponedeljek pozvani 4 občan iz neke občine nad Vrhniko, obtoženi so bili prestopka zaradi naviljanja cen. Predmet 2 razpravam so bile testenine in koruzna moka, ki naj bi jih bili obtoženci dražje prodajali. Prva razprava je bila preložena. Pri drugi razpravi zaradi testenine je bil posestnik, ki ima malo trgovino, oproščen. Pri tretji razpravi je bilo vprašanje najvišjih cen goveje živine na vrsti.

Posestnik Jože je letos 8. junija prodal lepega in nad 600 kg težkega vola nekemu ljubljanskemu mesarju. Dogovorila sta se za 6.46 lir kg žive teže. Ljubljanski mesar je dal Jožetu tudi manjši znesek na račun. Ko je Jože čez nekaj dni pripeljal vola v Horjul, mesar ni hotel nič vedeti o dogovorjeni ceni, ponujal je le najvišjo ceno 4.94 lir. Posestnik je nato vola odgnal domov, po odvetniku pa je zahteval od mesarja primerno odškodnino. Mesar je nato posestnika Jožeta naznanil sodišču zaradi naviljanja cen. Posestnik Jože se je sprva pred sodnikom skliceval na to, da takrat v občini še niso bile javno oklicane najvišje cene za živino in da je o teh cenah povprašal tudi župana, ki mu je omenil, da lahko vola proda po višji ceni. Na včerajšnji razpravi pa se je posestnik Jože skliceval na to, da ni slišal oklicanih cen, ker je malo gluh in da zato najbrže tudi župana ni prav razumel. Posestnik Jože je vola doma izredil. Ker ni prekupevalec, ga ni zadel strožji paragraf čl. 7. marveč nekoliko milejši čl. 8. uredbe o cenah in je bil Jože obsojen le na 200 lir denarne kazni ali v slučaju neizterljivosti na 9 dni zapore. Jože je bil s sodbo zadovoljen.

Blagodejna razdalja

Med ljudmi, ki v teh usodnih in težkih dneh večkrat modrujejo, kakšna da bo podoba sveta v bodočnosti, se večkrat pojavlja vprašanje, ali bo v tem bodočem svetu na prvem mestu misel na ta svet ali na oni svet. Tisti, ki je le razumsko in praktično navdahnjen, pravi, da bo človek, ki misli le na oni svet, zasel v nevarnost, da bi v gorečnosti kopnenja po večnem kraljestvu utegnil pozabiti na pozemske lepote in dobrine.

Kdor tako misli in govori, s tem le dokaže, da nima niti pojma o resničnem bistvu versko-dogmatično navdahnjenega svetovnega naziranja. Resnica je namreč ta, da je zveza onostranske vernege človeka s pozemskim svetom mnogo tesnejša kot ona, ki ga je sam razum in praktičnost, saj ima verni človek trdno stališče v onostranosti in more tako s tega vidika jasno pregledati pozemskosti in se jih trdno oprijeti, medtem ko je človek, ki je navezan zgolj na tostransko življenje, podoben jetniku, ki hoče presojati le iz svoje celice vse dogodke, ki se dogajajo na vseh koncih in krajih jetnišniškega obzidja. Mogočna, ves srednjeveški svet obsegajoča pesnitev, kakršna je Dantejeva »Nebeška komedija«, bi bila nemogoča v takem času, ki bi se naslajal le na svet. Le velika razdalja onostransko zasidrane duše od vseh pozemskih stvari, je omogočala tisto jasno, širno in v dno duše segajoče gledanje na pozemskosti, zaradi česar je zadobila veličanska pesnitev večni čar. Lepota sveta ostane ista za materialista in za vernega človeka. Le ena je razlika, in sicer ta, da obični prvi zmeraj na zemlji, ki hodi po njej s svojimi težkimi koraki in ki utegne zaradi tega pregledati zmeraj le majhen kos sveta, medtem ko ima drugi priliko, da se svobodno razgleda po vsem življenju. Tako životari prav za prav okosteneli posvetnjak v ožjem svetu kakor kmet, ki se na svoji mali njivici zaupno razgovarja s Stvarnikom in z zvezdami in ki pri večernem zvonjenju vidi, kako je nad njim odprto nebo z vsemi svetniki in svetnicami božjimi. Res je, da utegne razumari s svojim letalom in z avtom in motornim kolesom priti hitreje v svet, zato pa ne more imeti niti tako globokih čustev niti ne more biti tako od srca vesel kot verni človek.

»Sreča na tem svetu« ni nobena izključna pravica brezvercev in protivercev, kakor mislijo nekateri. Nobenega nasprotja ni, raje je iskrena zveza med to srečo in srečo tistega človeka, ki živi za zveličanje svoje duše. Nikoli v zgodovini si niso ljudje zezidali lepših domovanj, kot so si jih v tistih stoletjih, ko so se začeli gotovski zvoniki kakor znanilci človeškega kopnenja po večnosti dvigati v nebo. (Vultur.)

nee Calandre, kateremu je nesreča na olimpiadi l. 1928. za vedno preprečila nogometno slavo.

Andrade, nogometno žudo Urugvaja.

Vsi slavni desni krilci — Wagner, Kupfer in drugi — stoji v senci Urugvajca Andradeja. Bil je visok in suh, razpolagal pa je z vsem, kar zahtevajo od igralcev svetovnega slovesa. Neveljetno je bil hiter in močan, žogo je obvladal naravnost virtuozno (dobra tehnika je črnem prirojena), taktično pa se je vselej izkazal zrelega. Andrade je bil redek, celo čuden pojav. Malo igralcev je bilo, o katerih so vsi strokovnjaki enako mislili; Andradeju so vsi priznali prvenstvo. Sodeloval je v zmagovalnem moštvu Urugvaja na olimpiadi l. 1928. in na svetovnem prvenstvu v Monteviden. Zatem je dobil vnetje pljuči in ni več nastopal.

O ostalih prvakah nogometnega športa pa še prihodnjič kaj.

Tretje kolo italijanskega državnega prvenstva

V tretjem kolu italijanskega nogometnega prvenstva še vedno vodi Roma s šestimi točkami, sledijo pa ji Milano, Atalanta, Fiorentina, Triestina in Venezia s štirimi točkami. O tekmovalju zadnje nedelje je pomembno poudariti, da je Triestina odnesla visoko zmago nad Livornom.

V A diviziji so bili doseženi sledeči izidi:
Liguria — Lazio 4:1 (3:0), Torino — Ambrosiana 1:1 (1:1), Triestina — Livorno 5:1 (1:1), Venezia — Modena 3:1 (2:0), Atalanta — Napoli 5:1 (5:1), Milano — Bologna 2:0 (1:0), Roma — Juventus 2:0 (1:0), Fiorentina — Genova 2:0 (1:0).
V prvenstvu divizije B je bilo več presenečenj: Alessandria — Savona 1:0, Pro Patria — Bari 1:1, Pescara — Prato 1:1, Padova — Vicenza 0:0, Reggiana — Udinese 0:0, Pisa — Fiumana 1:1, Fanfulla — Lucchese 7:0, Brescia — Novara 1:0, Spezia — Siena 3:1.

Svetovni rekord v teku na 200 metrov ima Amerikane Jesse Owens (20.3 sek.), slovenskega pa »držic« Alfonz Kovačič, Primorac, 22.4. Dosegel ga je l. 1935. Že šest let ni bilo med Slovenci hitrejšega atleta od Kovačiča. Lista letošnjih 10 najboljših v teku na 200 metrov nudi tale vrstni red: 1. Račič (Hermes) 23.0, 2. Šušteršič (Planina) 23.6, 3. Lušický (Planina) 23.6, 4. Boltavzar (Hermes) 23.7, 5. Polak (Hermes) 23.8, 6. Smolej (Planina) 23.9, 7. Bratož (Planina) 24.0, 8. Kolenec (Hermes) 24.1, 9. Pleničar (Ilirija) 24.3, 10. Krončič in Vrtovec z istim časom.

Nizozemci so razpisali bogate natečaje za glasbene kompozicije, katere potrebujejo za umetno dresanje. Za najboljšo kratonico, valček, tango in foxtro so razpisali lepe nagrade.

Ustaška mladina se pripravlja na smučanje. Iz Zagreba poročajo, da se vsrjšo velike priprave za zimskošportne nastope ustaške mladine. Najprej bodo tekmovali na Hrvaškem z nemško mladino, nato pa bodo ustaši vrnili obiek in nastopili na mladinskih igrah v Garmisch-Partenkirchenu. Podobna srečanja pripravljajo tudi z italijanskimi smučarskimi naraščajniki.

Hude kazni prisojajo Švedi atletom, ki grešijo proti amaterskim predpisom. Tako je padel v nemilost tudi svetovni rekord Gundar Hägg, ki si je pri nekem gostovanju zaračunal za stroške več kot mu strogi amaterski predpisi dovoljujejo. Švedska atletska zveza mu je prepovedala nastopati do 1. julija 1941.

Sportne stave so glavni vir javnih dohodkov v prid športa na Švedskem. Najrajiš stavijo ljudje na konjskih dirkah, nogometnih in rokometnih tekmah. Dobitki znašajo od 3 do 75.000 švedskih kron. Vedno ožji stiki med italijanskimi in hrvaškimi športom. Hrvaška športna delegacija, ki se mudi te dni v Rimu, je sklenila več mednarodnih tekem med športniki obeh držav. Italijanski CONI bo vrnil obisk hrvaškimi športnikom že meseca januarja leta 1942.

Bolgarske nogometaše so povabili v Monako, kjer bodo odigrali 23. t. m. medmesto tekmo med enajstotičarji Sofije in Monakovega. Za nastop Bolgarov, ki so nedavno temperamentalno odpravili Berlinčane z 2:1, vlada v Monakovem veliko zanimanje.

Velik talent, morda največji, je bil Argenti-

Droblne novice

Koledar

Sreda, 12. nov.: Martin L., papež in mučenec; Kunibert, škof; Nil, opat, Lunina sprememba; zadnji krajevi: 12. nov. ob 5.53, Herschel napoveduje sneg in vihar.

Četrtek, 13. nov.: Stanislav Kostka, spoznavalec; Nikolaj I., papež in mučenec.

Novi grobovi

† Tonec Terezija, rojena Volk, soproga g. Antona Toneja, lastnika znane kavarne »Evropa«, je po dolgi bolezni odšla v boljše večnost dne 11. t. m. Pogreb bo v sredo 12. novembra ob treh popoldne iz kapele sv. Nikolaja na Zalah. Naj ji sveti večna luč Gospodu Toneju in vsem sorodnikom izkramo svoje sožalje ob tej izgubi.

Osebnosti

— Promocija v Belgradu. Zorec Franc je bil 6. t. m. promoviran v Belgradu za doktorja medicine. Častitamo!

Ljubljanci

Vam je posvečena prekrasna povest LEE FATURJEVE

„Če burja trese cvet“

v kateri je opisano življenje naših znamenitih mož v Ljubljani okoli leta 1800.

Vsa romantika takratnih časov je v tej povesti...

Povest bo izšla v Slovenčevem koledarju in bi v tiskarstvu knjig »Slovenčeve knjiznice« predstavljala knjigo zase.

Za samo 11 lir boste dobili nadse bogat almanah, neobhodno potreben v današnjih dneh vsakomur. — Veliki koledar bo verna slika vseh dogajanj v današnjih dneh in bo obsegal ca 250 strani, velikih skoraj polovico na strani »Slovenca«.

Ljubljanci

Naročite koledar takoj! Le do 25. t. m. ima e še čas!

Koledar naročite lahko kar pri naših inkasanti.

— Koncert »Sloga« za Rdeči križ. Nar. žel. glasbeno društvo »Sloga« v Ljubljani priredi v petek, dne 14. novembra t. l. ob 18.30 v dvorani kina »Sloga« dobrodelni koncert v prid Rdečega križa, pri katerem sodeluje poleg mešanega in ženskega zbora »Sloga« tudi koncertna pevka g. Pavla Lovšeta. Opozorjamo ceni. občinstvo že danes na ta koncert, ki bo zaradi svojega lepo izbranega sporeda nudil vsem pravi glasbeni užitek.

— Novo božično mašo »Lepi bledček Betteheme«, ki jo je zložil dr. Kimovec po napevih starih božičnih pesmi, dobe naročniki pri skladatelju, Pred škofijo 9-11. Partitura velja 12.50 L, glasovi, tiskani kot pevska partitura (vsi skupaj), so po 3.80 L.

— Toplejše vreme. Nastopilo je toplejše, takorekoč prav mehko vreme. Jutranja temperatura se stopnjuje, barometer pada. V torek jutraj je bila razmera visoka jutranja temperatura. Toplomer je kazal kar +6°C, ko je bila drugače najvišja dnevna temperatura v ponedeljek le +7°C. Barometer 758.1 mm. Ni bilo megle, pač pa je bilo močno oblačno.

— Prigrizujte kruh pri obedu! Marsikdo pri obedu poje prav veliko množino jedil ter si nabere želodec, da se čuti celo preveč sita. Zelo se pa začudi, ko že uro ali dve po obedu čuti spet glad. To se vedno ponavlja, kadar jemo samo eno jed ter se n. pr. natepemo krompirja tako, da nam želodec dela težave. Želodec je namreč tako ustvarjen, da zahteva raznovrstno hrano, ker le raznovrstno hrano lahko res popolnoma izkoristi in nas dobro nasiti ter okrepi. Če snemo še toliko samega krompirja ali samega fižola, pa želodec ne more popolnoma izkoristiti te hrane in jo naglo pošlje spet dalje, da smo takoj spet lačni. Ker imamo malo maščob in beljakovin, si moramo pomagati s kruhom, ker ima dosti takih rudinskih snovi, ki morajo biti pri prebavi, da lahko želodec hrano popolnoma izkoristi. Povsod po svetu po javnih kuhinjah in tudi v ljubljanski šolski kuhinji je zato že vpeljano obvezno prigrizovanje kruha pri obedu. Rudinske snovi namreč, ki so v kruhu, omogočijo želodcu popolno izkoristitve hrane, da nam zaužita hrana tudi dosti zaleže ter zato ne postanemo takoj po jedi spet lačni. V šolski kuhinji namreč dobi vsak otrok pri obedu dva kosa kruha. Enega mora prigrizovati pri obedu, drugega ima pa za malico. Tako otroci lahko počakajo južno, ker ne čutijo po popolnoma izkoristnem obedu dolgo časa gladi. Zato tudi ne oslabe, ker jim dobro prebavljena in zato popolnoma izkoristena hrana zadostuje, čeprav je preprosta. Podobno bi morali vpeljati tudi druge javne kuhinje, zlasti naj bi na pripravile napise, naj ljudje pri obedu prigrizujejo kruh, če hočejo, da jim bo jed tudi res zalegla. Pa tudi po zasebnih hišah naj stariši opozarjajo posebno mladino, da brez kruha ni kosila. Večkrat se šalimo, češ, da ta ali oni tudi pri nezabeljivih žgancih prigrizuje kruh, vendar pa kruh prav pri vsaki jedi pospeši dobro prebavo ter pomaga popolnoma izkoristiti hrano, da se dalj časa nasitimo.

— Znani gospod, ki je v soboto popoldne med 4 in 5 zamenjal v kavarni »Evropa« črno moško zimsko suknjo, se poziva, da jo v izogib kazenskih posledic takoj izroči pri blagajni imenovane kavarne.

Iz Gorenjske

Most čez Savo pri Podnartu so popravljali ter je bil zato za ves promet zaprt od 5. do 8. novembra.

Jastrebi so se v velikem številu začeli kazati v gorah, kjer so napravili že mnogo škodo med divjadjo in ovci.

V Kranju so se poročili pred civilnim uradom, tiste: šofer Viljem Peterlin z Emilijo Perne iz Trzica, glavni kuhar v hotelu »Evropa« Jože Dobovčnik s Cecilijo Mlekuzovo, blaginčarico pri »Starem majerju« v Kranju, Milan Ekar, finančni nastavljenec, s Hildo Kumpovo.

Sola v Smartnem v Tuhinjski dolini se je začela. Na tej 4 razrednici poučujeta dve učiteljici: mati in hči, Edlstrada in Ana Pflanz, ki imata 150 učencev. Glavni predmet je seveda nemščina,

ki naj se je otroci nauče. Šolsko poslopje je novo. Drugod v Tuhinju se šola še ni začela.

Junček se je sam zaklal. Pri Firmu v Drtiji pri Moravčah je junček motovilil okoli skednja, ko se je pasel. Pri tem je vtaknil svojo glavo v slamo-resnico. Ker je ni mogel rešiti, je začel skakati, s čemer so se rezila zavrtela ter juncu prerezala vrat.

Sodček piva mu je padel na obraz. Pri Storniku v Moravčah so skladali pivo. Pomagal je neki pivce. Ko je zavijtel sodček piva na rame, da bi ga odnesel, mu je spodrsnilo, nakar je možak vznal padel na cementna tla. Pri tem mu je sodček piva priletel na obraz. Mož je hudo poškodovan in so ga morali odpeljati v bolnišnico.

Poštni urad v Trzici bodo menda zdaj začeli prenavljati ter mu bodo baje kupili celo novo opremo.

Nesreča na cesti. V delovodjo Gmajnerja iz Koroške Bele se je ponoči na cesti zalezel kolesar ter ga hudo poškodoval. Kriv je baje kolesar, ker je vozil brez luči.

Ljubljana

Učitelji naj se zglase

Jutri se naj zglase v Frančiškanski ulici št. 6, I. nadst. tile učitelji in učiteljice: Gabrovšek Marija, Ziberna Vladislav, Zelenčnik Martin, Sošić Edvard, Vodlan Franc, Seibic Ivan. Če jih ni v Ljubljani, naj se zglase njihovi sorodniki ali pa znanci.

I Sodaliteta Ss. Cordis za ljubljansko mesto bo imela svoj sestanek danes v sredo ob treh popoldne v dvorani duhovnega semenišča. Ker je na dnevnem redu tvarina ukazana za obravnavanje pri shodih Sodalitete v škofijem listu, naj se zanesljivo vsi v Ljubljani bivaajoči duhovniki, ki se zanimajo za dušnopastirsko vprašanje, udeležijo sestanka.

I Vincencijevi konferenci sv. Jakoba v Ljubljani je podelil g. Josip Olup, trgovec in tovarnar, 200 lir v počenjenje spomina t. gosp. Ivana Samca, trgovca, in g. dr. Jožefa Bohinjca, ravnatelja UZD. Iskrena zahvala!

I Akademski kongres celice pri so. frančiškanih ima v sredo, 12. t. m., ob 8 zvečer v samostanski kapeli svoj prvi sestanek. Vsi sodali in akademiki novinec prisrčno vabljeni. Na dnevnem redu je tudi razgovor o volitvi novega prefekta namesto našega tako rano izgubljenega prefekta cand. phil. Ivana Misjaka.

I Masčobe že lahko dobe ljubljanski trgovci pri svojih navadnih grostih kot prejšnji mesec, a prodajali jih bodo takole: na odrezke za mast bodo dajali po 200 gramov presnega masla, na odrezke za slanino po 100 gramov masti in na odrezke za olje po en deciliter olja.

I Na koncertu Glasbene Matice ljubljanske, ki bo prihodnji ponedeljek, dne 17. t. m. ob 7 zvečer v veliki Unionski dvorani se bo med drugim izvajala tudi Te Deum simfonija, ki jo je napisal skladatelj Blaž Arnič. To bo krstna izvedba slovenske simfonije, ki je napisana za veliki orkester in mešani zbor in ima štiri stavke, ki teko združeno od začetka do konca dela. Prvi trije stavki so pisani samo za orkester. Drugi stavek je antifona in to je avtor sam ob priliki svojega cerkvenega koncerta izvajal na ljubljanskih orglah. V četrtem stavku, v Finalu nastopi tudi mešani zbor, ki odpoje celotno liturgično besedilo cerkvenega Te Deuma. To je višek cele simfonije, ki konča z veličastno fugo. Delo je nastalo v letu 1932 in se bo kakor rečeno prvič v celoti izvajalo na prihodnjem koncertu Glasbene Matice. Izvedbo bo vodil dirigent Samo Hubad. V mešanem zboru bo nastopilo 120 Matičnih pevcev, v orkestru Zveze godbenikov pa 60 članov. Predprodaja vstopnic za ta koncert, ki bo v Unionski dvorani, je v knjigarni Glasbene Matice.

I Moderna železniška čuvajnica. Na križišču Dolenjske ceste in dolenjske železnice stoji že desetindesetletja, od kar je bila zgrajena dolenjska železnica, mala lesena čuvajnica, ki pa sedaj ne more zmagovati s svojimi napravami vsega prometa. Ze lanske jeseni so začeli nasproti te čuvajnice ob progi zidati novo, lepo moderno čuvajnico, ki bo opremljena z vsemi tehničnimi signalnimi napravami. V novi čuvajnici so sedaj že začeli instalirati razne signalne naprave. Čuvajnica bo preskrbljena z vsemi električnimi signali, kakor jih ima n. pr. čuvajnica na križišču železniške proge in Gosposvetske ceste.

I Abonente reda Četrtke opozorjamo, da bodo imeli v četrtek začetek opere »Aida« ob 18.30. To Verdijevo veledelo ima v letošnji zasedbi v Heybalovo in Kogejovo ter Francman na čelu izreden uspeh. Nova režija, pomnoženi zbor in orkester ter novi baletni ustvarjajo celoto, ki kaže veliko umetniško zmogljivost našega ansambla. V glavnih partijah sodelujejo še: Primožič, Beteto, Lupša, Dirigent Anton Nefat, režiser Ciril Debevec, zborovodja Simoniti, koreograf inž. Golovin.

I Pri Sadržarji in vrtnarski podružnici Ljubljana I. predava v sredo, 12. t. m. ob 18 (šestih) zvečer g. inž. Gorjup o »Jesenskem delu v sadnem m. vrtnu in sicer o jesenski saditvi sadnega drevja in grmičja ter o jesenskem gnojenju kot osnovi za pravilno prehrano in vzgojo sadnega drevja. Kraj: Kemijska predavalnica I. dr. realne gimnazije v Vegovi ulici. Vstop prost.

I Zagotovite si krompir o pravem času, da nam ne bo primanjkovalo tega važnega živila. Neprestano čitamo navodila, kako moramo krompir hraniti, da nam preveč ne gñje ter ga sploh preveč ne gre v izgubo. Predvsem nam vsi strokovnjaki priporočajo, naj krompir posipamo z živim apnom. Sicer je ljubljansko prebivalstvo že precej založeno s krompirjem, vendar si pa v današnjih časih večina prebivalstva ne more napraviti večjih zalog, ker pač nima sredstev za nakup večjih množin krompirja. Tako se pač zanaša na mestni preskrbovalni urad, da bo v svojih skladiščih imel tja do novega krompirja vedno vsaj toliko zaloga, da bo lahko z njim zalagal manj premožne sloje kar sproti. Kakor smo čitali, je mestna občina nakupila že večje množine krompirja, da obvaruje prebivalstvo pred hujšim pomanjkanjem te ljudske hrane. Toda potreba je velika in težko je najti skladišča za tako velike množine, kakršne skuša mestni preskrbovalni urad pripraviti prebivalstvu. — Kakor znano, je mestni preskrbovalni urad že zbral prav znatne zaloge na deželi, vendar pa mora ta krompir še v toplih dneh zvoziti v Ljubljano, da nam krompir pozneje pri prevozu ne zmazne. Zato pa mora mestni preskrbovalni urad takoj najti dosti za shranjevanje

krompirja primernih skladišč, zlasti pa kleti in shramb, kjer se krompir ne bo kvaril. Zato prosimo mesta: preskrbovalni urad, naj mu lastniki takih klet, skladišč in sploh shramb takoj ponudijo te shrambe, prav tako pa prosimo tudi vso našo javnost, naj mestni preskrbovalni urad opozori, kje je kaka za shranjevanje krompirja primerna večja klet ali za krompir dobro skladišče. Če si torej ljubljanci hočejo zagotoviti krompir, naj mestnemu preskrbovalnemu uradu pomagajo najti tudi dosti skladišč. Naznanite vsa skladišča, primerna za krompir, mestnemu preskrbovalnemu uradu v II. nadstropju Mestnega doma čimprej in zanesljivo!

I Nova telefonska številka. — Ujudno obveščam svoje poslovne prijatelje, da sem dobil novo telefonsko številko 37-69. Franc Šimic, Ljubljana, Igriska ulica št. 6.

I Namesto cvetja na grob pok. g. ravnatelja dr. Bohinjca so sestre v ambulat. Z. S. Z. poklonile 135 lir ubogi družini.

I Popravek navodil ljubljanskim trgovcem in pekarnam. Ker se nam je v večer objavljena navodila za lepljenje in predlaganje odrezkov živilskih nakaznic vrnila tiskovna napaka, ko smo objavili, da je treba na vsako polo nalepiti po 5 odrezkov v 100 vrstah, so se nekateri trgovci mučili, kako bo mogoče ustreči. Večina jih je pa takoj sama opazila, da navodilo misli samo 10, nikakor pa ne 100 vrst, ter zato vse trgovce in peke snet opozorjamo, naj na posamezne pole lepijo po 5 odrezkov v 10 vrstah.

Gledališče

Drama, 12. novembra, sredo: »Domt. Premiera. Red. Premierski. Začetek ob 17.30. — 13. novembra, četrtek: »Boter Andraž. Red. A. Začetek ob 17.30. — 14. novembra, petek: »Nocoj bomo improvizirali. Red. B. Začetek ob 17.30.

Opera, 12. novembra, sredo: »Rigoletto. Red. Sreda. Začetek ob 17. — 13. novembra, četrtek: »Aida. Red. Četrtek. Začetek ob 16.30. — 14. novembra, petek: Zaključena predstava za Dopolarvo. Začetek ob 17.30.

Radio Ljubljana

Sreda, 12. novembra 1941-XX. 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Zabavna glasba — V odmoru ob 8 napoved časa — 8.15 Poročila v italijanščini — 12.15 Koncert tenorja Antona Sladoljeva, pri klavirju Marjan Lipovšek — 12.45 Trio Ambrosiano — 13.00 Napoved časa, nato poročila v italijanščini — 13.15 Poročilo Glavnega Stana Oboroženih Sil v slovenščini — 13.17 Jazz-orkester pod vodstvom Barzila — 14.00 Poročila v italijanščini — 14.15 Godalni koncert pod vodstvom Manna — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Koncert violinista Karla Rupla in pianista L. M. Škerjanca — 19.00: Parlamo l'italiano, prof. dr. St. Leben — 19.30: Poročila v slovenščini — 19.45: Na harmoniko igra Avgust Stanko — 20.00: Napoved časa, poročila v italijanščini — 20.20: Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini — 20.40: Napoljska fantazija, izvajal orkester in zbor pod vodstvom Petralia — 21.20: Koncert sopranistke Valerije Heybalove, na klavirju spremlja Marjan Lipovšek — 21.40: Koncert organista Pavla Rančigaja in violinista Jana Šlajsa — 22.10: Prenos iz milanske Scale — 23.00: Poročila v italijanščini.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, mr. Ramor, Miklošičeva c. 20 in mr. Murmayer R., Sv. Petra c. 78.

Poizvedovanja

Iščemo Anko Goda ali Gode. Kdor bi poznal ali vsaj vedel za Anko Goda ali Gode, ki je do letošnjega aprila prebivala v Kumanovem, se je pa kasneje preselila domov v Slovenijo, naj bi bil tako dober ter njen sedanji naslov sporočil na naslov: Vontina Ivan, Ilirska ulica 29 v Ljubljani. Našlo se je moško kolo brez zračnic ev. št. 12234. Dobi se pri delavcu tv. Tönnies Tyrševa cesta 47a.

Iz Hrvatske

Zbiranje daril za hrvatske vojske na vzhodnem bojišču. V Zagrebu so ustanovili poseben odbor za zbiranje daril za hrvatske vojske na vzhodnem bojišču.

Zblijanje železniškega prometa na Hrvatskem. Zadnje dni postavlja hrvatska železniška uprava drugi tir na progi Zagreb—Dobova, ki se sedaj, kakor znano, imenuje Brückel. Radi razširitve te proge bo morali prestaviti tudi ozkotirno žel. progo Zagreb—Samobor. Predvidoma bodo to progo tudi elektrificirali.

Komisija za čiščenje hrvatskega jezika. Poglavitnik je imenoval posebno komisijo za sestavljanje predlogov radi čiščenja hrvatskega jezika. Svoje predloge bo komisija izročila prosvetnemu ministru, ki jih bo nato uzakonil. Ureditve obmejnega prometa med Hrvatsko in Madžarsko. V kratkem bodo pričela pogajanja med zastopniki Hrvatske in Madžarske radi ureditve obmejnega prometa med obema državama.

»Novi list« — »Nova Hrvatska«. Zagrebški dnevnik »Novi list« se bo po poročilu uredništva imenoval »Nova Hrvatska«. Uredništvo ostane nespremenjeno.

Bivši prosvetni minister dr. Budak odhaja v Berlin. Prihodnje dni potuje na svojo novo službeno mesto v Berlin novi hrvatski poslanik pri vladi Reicha bivši prosvetni minister dr. Mile Budak. Pred odhodom so mu priredili poslovilno večerjo najvilnejši ušasti iz sedanjega hrvatskega državnega vodstva. Večerja je bila v prostorih zadruge »Uzdanica«, stare ustaške organizacije, katere član je bil tudi dr. Budak od njene ustanovitve.

Nova skupina hrvatskih časnika v Berlinu. Iz Zagreba je odpotovala v Berlin nova skupina hrvatskih časnika. V Berlinu si bo predvsem ogledala velika filmska podjetja.

Razstava hrvatskih umetnikov v Zagrebu. V nedeljo 6. v Zagrebu odprli prvo razstavo hrvatskih umetnikov v sedanji hrvatski državi.

Na razstavi so zastopani sledeči hrvatski umetniki: Babič, Becić, Crnobori, Detoni, Domac, Filakovac, Gecan, Gluha, Krsto in Zeljko Hegeđušić, Heil, Jelić, Jurek, Kastelančić, Kirinčić, Kljaković, Kokotović, Kopač, Branko in Edo Kovačević, Kren, Krizman, Kuman, Laas, Likan, Makanec, Mezljčić, Mijić, Miše, Motika, Majdžić, Mujčinović, Orlić, Papp, Postružnik, Rašica, Renarić, Režek, Rivera, Ružička, Salopek, Summerek, Šerferov, Šeremet, Šimaga, Šimunović, Šohaj, Šulentić, Stetić, Tartaglia, Tiljak, Tomašević, Tompa, Topolčić, Trepše, Uzelac, Vatić, Veža in Zorman. Od kiparjev pa: Antunac, Augustinčić, Čota, Filipović, Hotko, Jean, Kerdić, Kršinić, Lozica, Matijević, Perić, Radauš, Papić in Škarpia.

Trgatev v Dalmaciji končana. Letošnja trgateg v Dalmaciji je v glavnem končana, razen na otoku Visu in polotoku Pelješcu. Vinska trta je obrodila še precej dobro. V ne-

katerih krajih je bila sicer trgateg za 30% slabša od lanske, vendar je pa še kljub temu Dalmacija pridelala letos okoli 650.000 hl vina. Od te količine odpade večina na kraje, ki so pod italijansko oblastjo. Trgovina s starim vinom je bila pred trgativjo razmeroma slaba, ker je izvoz vina v inozemstvo skoraj docela odpadel Starega vina ima Dalmacija še v zalogi okoli 250 do 300 vagonov. Cene staremu vinu so bile v Šibeniku pred trgativjo: za črno 380—400, opolo 410—430, za belo pa 440—460 lir hektoliter. V ostalih dalmatinskih krajih je bilo staro vino nekoliko cenejše.

Novi muslimanski list. Muslimanski društvo »Islamijet« v Banja Luki namerava izdati istoimenski politični, kulturni in gospodarski tednik.

Gostovanje hrvatske opere v Italiji. Med italijansko in hrvatsko prosvetno oblastjo je dosežen sporazum o gostovanju hrvatske opere v Benetkah, Milanu, Firenzi, Rimu in Neaplju. Med drugim bo hrvatska opera uprizorjala na italijanskih odrih Gotovčovo opero »Ero z onega sveta«.

Kdo ima pravico do profesorskega naslova. V smislu zadnje zakonske odredbe prosvetnega ministrstva imajo na Hrvatskem pravico do profesorskega naslova samo tisti, ki so diplomirali na hrvatski univerzi v Zagrebu.

Zagrebska občina za prehrano meščanstva. Radi preskrbe prebivalstva z mastjo je zagrebska občina nakupila veliko svinj, ki jih sedaj piša in pripravljajo za zakol. Občina izjavlja, da bodo imeli Zagrebčani v začetku decembra na razpolago zadostne količine masti. Svinjskega mesa pa že prihodnji teden.

Iz Srbije

Čiščenje Srbije. »Novo Vreme« poroča, da je srbski oboroženi oddelek naletel pri vasi Šibnici, severno od Zabarov, na komuniste. V borbi je bilo 50 komunistov ubitih, 20 pa ranjenih. Med ujetniki so tudi 4 žene. Zaplenjena je tudi precej orožja in drugega materiala.

Srbsko žensko društvo v Belgradu je v sporazumu s Komisarjatom za begunce organiziralo gospodinjstvi tečaj za begunska dekleta.

Nova belgrajska železniška postaja gotova. Oni dan so novo belgrajsko železniško postajo izročili prometu. Novo postajno poslopje stoji na prostoru med prejšnjo železniško postajo in palačo pošte Belgrad 2.

Talci v Belgradu. Naš list je že poročal, da so merodajne oblasti v Belgradu zadnje dni preko dnevnega časopisa in radija objavile uradno poročilo, da so v Belgradu zaprli veliko ljudi vseh položajev, od vseučiliških profesorjev do vseh ostalih poklicnih slojev, ki bodo sedaj v zaporu talci in bodo s svojimi življenji jamčili za mir in red v srbskem prostoru. V zvezi s tem poročilom objavljamo »Obnovec«, ki jo, kakor znano, izdaja prejšnji lastnik in izdajatelj »Politike« Vladislav Ribnikar, uvoznik »Talci v Belgradu«. V njem poudarja, da je z ozirom na razvoj položaja v Srbiji bilo takšnega ukrepa pričakovati, da je pa omenjeno uradno poročilo napravilo na vse zelo težak vtis in da je vse prisililo na razmišljanje in samopovpraševanje: »Ali je do tega res moralo priti?« Zatem uvoznik slika težko sedanost srbsva in naševa zločina, ki so se dogajali po tej zemlji. Poudarja, da ni več časa za vpraševanje po krivicu, ker so vsi krivi. Obsoja dogodke dne 27. marca in pravi, da bi jih bilo treba s silo preprečiti. Ker se to ni zgodilo, morajo sedaj vsi trpeti za splošni greh. Zato poziva vse Srbe, da naj pozabijo na preteklost, na vse politične stranke in strankarsko razcepljenost in se združijo, ker so sedanji trenutki usodni in se nihče ne more izdvojiti iz skupne odgovornosti pred Bogom in pred ljudmi. Končno poziva vse, da morajo vsi jasno in odkrito označiti svoje stališče in se opredeliti za Nedićevo vladno, da bodo tako skupno rešili Srbijo brezpogojne propasti.

Čiščenje Bukulje in Venčaca od komunistov. Belgrajska »Obnova« poroča obširno o borbah srbskega oboroženega oddelka pod vodstvom majorja Milana Kalabića s komunističnimi četami med Arandjelovcem in Stragari. Vlada oddelek je najprej trčil na komuniste v vasi Brezovici. Na koti 466 je prišlo do borbe, v kateri je padlo 13 komunistov, med njimi njihov poveljnik, dijak Branislav Avranović. Med ujetniki so vladne čete našle tudi neko judinjo iz Sarajeva. Po tem porazu so komunisti bežali proti vasi Gornja Satornja in Donja Satornja. V zadnje imenovani vasi so se utrdili po hišah in pričeli streljati na srbske vladne vojske, ki so nanje prav tako streljali z avtomatskim orožjem ter metali vanje bombe. Na očistem bojišču je obležalo 16 mrtvih. Od tu so komunisti odšli v vas Donja Trešnjevka ter so se utrdili na kotah 411 in 415, v klancu rečice Jasenica. Na tem mestu je padlo 19 komunistov, ostali so deloma zbežali in se zopet zbrali v Gornji Trešnjevki, kjer so pa imeli v borbi z vladnimi oddelki zopet 11 mrtvih. Pozneje so se zopet zbrali na Vetrilu, kjer so pa bili prav tako poraženi in so pustili na bojišču 16 mrtvih. Še hujši poraz so pa komunisti doživeli po poročilu »Obnovec« v Vzhodni Srbiji, kjer so jih vladni oddelki med vasio Majilovic in samostanom Nimnik pobili 100, veliko število ranili ter dobili v roke velik plen. Drugi vladni oddelki je pa razpršil komunistično družino v vasi Deonice pri Jagodini.

Srbski vojni ujetniki poslali svoj prispevek Zimski pomoči v Belgrad. Akcija srbske Zimske pomoči je naletela na plemenit odziv tudi med srbskimi vojnimi ujetniki, ki so se svojih siromskih v domovinski spomnili z zneskom 9.006,50 RM (116.558 din).

V Belgradu so ustrelili sto komunistov in judov. »Novo Vreme« sporoča: »Za kazen za juhrbni napad na nemškega stražnika je bilo 3. novembra 1941 ustreljenih 100 komunistov in judov.«

Podpore številnim družinam v Bolgariji

Sofija, 11. nov. AS. Včeraj so parlamentu predložili zakonski načrt, ki določa velike koristi za družine, ki imajo več kot 4 sinove. Take družine bodo plačevale samo polovico davka in bodo lahko prejemale brezobrestna državna posojila. Člani številnih družin bodo imeli prednost pri podeljevanju državnih služb in sinovi očetov, ki imajo mnogo otrok, bodo lahko brezplačno obiskovali vse šole. Ta zakonski načrt bodo v prihodnjih dneh obravnavali pred parlamentom.

Razmere na Poljskem

Berlin, 11. nov. AS. Nemški listi objavljajo novice, da so v generalnem guvernementu nemške uradnike začeli nadomeščati s poljskimi. V upravi so sedaj tako namestili že 60.000 Poljakov.

KULTURNI OBZORNIK

Silvio Pellico v Ljubljani

Pod tem naslovom je v časopisu Meridiano di Roma (9. nov. 1941) napisal znani prevajalec in poznavalec naše književnosti, zlasti se Cankarja, profesor B. Calvi kratek članek o bivanju slavnega italijanskega pisatelja in revolucionarja Silvia Pellica, pisatelja znane knjige »Moje ječe«, v Ljubljani, kamor je bil prepeljan za nekaj dni na ljubljanski grad, tedaj je bil za italijanske karbonarje. Prihod na Ljubljano ter pot na ljubljanski grad je opisal Pellico v nekaj besedah v XVI. poglavju omenjene knjige. Ko se je prof. Calvi mudil konec avgusta v Ljubljani na nekajdnem študiju, je stopil tudi v naš muzej, če bi dobil morda kje kakšna uradna potrdila ali druge dokumente o Pellicovem bivanju v Ljubljani. In posrečilo se mu je najti dva taka dokumenta, ki uradno potrjujejo Pellicovo pisanje v omenjeni knjigi. Namreč dva akta. Prvi — A — obsega samo pismo beneškega guvernerja Inzaghija od 19. marca 1822, pisano v nemščini in ima številko Presidial Acten nr. 463, ki se lahko smatra za predajno listo revolucionarjev Canova in Rezia iz Benetk na ljubljanski grad, drugi dokument B, ki je priložen, pa naznača pot »Marschroute« teh nesrečnikov skozi razna mesta. Priložen je tema aktoma še tiskani letak, izdan v Benetkah, 21. febr. 1822, ki pa je »italijanskim zgodovinarjem znane«. Ko je ljubljanski guverner sprejel Inzaghijevo pismo, je obvestil o prihodu novih revolucionarjev s pismom 25. marca 1822 kapitane Postojne in Ljubljane, policijsko direkcijo in vojaško komando v Ljubljani, torej s pismom istega dne, kot so nesrečni jetniki stopili v Benetkah na žalostno pot, ki jo opisuje Pellico v svojem delu. Tako je Pellicova knjiga trpljenje italijanskih borcev za zedinjeno Italijo dobila nove policijske dokumente. Zanimivo je, da prof. Calvi navaja tudi ime tistega ljubljanskega duhovnika, katerega Pellico opisuje, da je revolucionarje spremljal na ljubljanski grad, imena pa da se ne spominja več, namreč prof. Dolence (Dolenceš). Nato omenja, da je Pellico Ljubljano vedno ohranil v dobrem spominu, pa tudi Slovenci so radi brali to knjigo, saj je izšla že v dveh prevodih leta 1895 in leta 1905. Tega pa ni napisal, da je zdaj napovedan že tretji novi prevod prof. Budala (Pastuškina), izdam pa ob tej priliki lahko, da je tudi tretji prevod že v naši redakciji. Vse-akor zanimiva usoda italijanske knjige med Slovenci. O Silviju Pellicu pa prav sedaj informira slovensko ženstvo dr. Cesnik v Vigradi. td

Janez Jalen: »Dom«

Janeza Jala poznamo kot ljudskega pisatelja, ki je v svojem mišljenju in čustvovanju najbližji Fr. Ka. Finžgarju in je povzel v svojem pisateljskem delu pot, ki jo je ta započel. Morda, in zelo verjetno, igra dejstvo, da imata oba isti, to je duhovniški poklic, ki ju je prikepal na našega kmeta, v sorodnih potezih ustvarjanja veliko vlogo.

Janez Jalen je avtor knjig: »Ovčar Marko« in »Trop brez zvoncev«, nadalje raznih ertic in novel, ki so izšle v raznih letnikih revije »Dom in sveta« in »Mladiki«, za svojo zbirko novel je dobil lani nagrado mesta Ljubljane.

Jalen je prišel kot pisatelj zelo skromno, toda od vsega začetka je kazal močan dar, ki se je vedno bolj razvijal in poglobljal. Danes je med našimi prvimi ljubskimi pisatelji. Spisal je poleg »Doma« še druga dramatska dela: »Srenja« in »Bratje«.

Njegova štiridejanska drama »Dome« je po vsebini pristna in zgrabi gledalca s svojo veliko naravnostjo. Njegov jezik je priroden in jednat. V drami gre za rešitev velikega grunta, ki mu grozi propad. Zaplet je tragičen in popolnoma psihološki: velika ljubezen matere do otroka zagreši skoraj pogubo doma. Otroci ne gledajo v prihodnost in se ne zavedajo, da izpodjedajo gruntu temelje s tem, da hoče hoditi vsak svojo življenjsko pot, brez smisla za skupne cilje in skupno delo. V drami je pokazan eden izmed perečih problemov našega kmečkenga življenja v zadnjih desetletjih: stremljenje kmečkih otrok po višji izobrazbi in izberi meščanskih poklicev, težnja po mestu, ki uničuje blagostanje rodni domov, ki jim na ta način nedostaja nesebičnih delavcev. In še neka velika resnica živi v tej igri: samo tisti, čigar last je zemlja, ki jo obdeluje z ljubeznijo, more iz nje izvesti vse njeno bogastvo, samo on zmaga živeti z njo, ki jo prelije za njo; z ljubeznijo obdelovana mu blagoslovijo otroci. V tej drami, kjer živi na posestvu večje število otrok, so se trije odločili za študij v mestu. Tudi Angela, ki je do vršila v mestu gospodinjisko žolo, se hoče v mesto omožiti. Otroci vedno samo jemljejo, ne da bi vračali ali kako koristili. Kakor jih označuje po eni strani sebičnost, jih odklikuje po drugi velika ljubezen do matere. Ta jim pomore, da končno, ko gre s posestvom vedno bolj navzdol, spregledajo in najdejo v sebi še toliko energije in samozatajevanja, da so pripravljeni na žrtve. Vsi zgrabijo za delo in vendarle zvoziijo voz, ki je bil že do pešta v blatu, zopet na ravno pot.

»Dome« je bila na sporedu našega gledališča pred šestnajstimi leti. Od tedanje zasedbe sta

Razstava Sedej — Zd. Kalin je podaljšana do nedelje. Tu podajamo podobo Maksima Sedeja: Družina.

ostala Marija Vera v vlogi matere in Milan Skrbinšek v vlogi krčmarja. Letos bo postavil »Dome« Skrbinšek. V zadnjih sezonah je režiral pretežno domača, kmečka dela. Kot njegovo režisersko značilnost naj omenimo predvsem, da rad zaposli mlajše moči, ki si jih zna v svojih režijah tako močno predrediti, da pomenijo zanje v igralsko-vzgojnem pogledu izvrstno šolo, katere učinek je vedno blagodejen in v vsakem pogledu uspešen. Od mlajših moči bodo zaposleni v tej igri: Presetnik, ki igra eno izmed glavnih moških vlog in se je že s pridom uveljavil kot predstavljalec kmečkih fantov, nadalje Tiran, Simčičeva, Brezgar, Orel, Remčeva in J. Boltarjeva. Od starejših sodelujejo: Gregorin, Mira Danilova, Bratina, Dre-novec, Boltar-Ukmarjeva, Nakrst in Plut.

Po zasedbi vlog z našimi najboljšimi starejšimi in mnogoobetočnimi mladimi močmi, kakor tudi s skrbno režijo je poskrbljeno, da bo ta naša domača igra zaigrala na odru v odgovarjajoči podobi in v vsej moči, ki leži v njej.

Janez Jalen, sin našega kmečkenga rodu, je izpovedal v tem delu vso svojo veliko ljubezen do rodne gorenske grude, pokazal je njeno vse premagujočo moč, ki sveti ljudem v najtemnejših konfliktih v »Dome«, kakor neminljiva luč.

Maša Sl.

Klaič: Večer humorja

Da so danes ljudje kar žejni dobrega humorja, ni nič novega. Zanimivo je, da smo došli v Ljubljani sedaj že drugo veselo gledališko skupino. Posebejni pri tem: niti ena od obeh ni po rodu iz Ljubljane.

V vseh časih je bil humor zaželen, zaželen v svoji sili sproščevanja velikih plazov človeških čustev — za odih. V nekem smislu sta si tragedija in komedija slični: obe sproščujeta, prerajata, dvigata duše. V velikih časih pa se človek ne more zadovoljiti z malenkostmi, hoče velikega smeha ali velike žalosti.

Za dobro uspel večer humorja je treba predvsem dvojce: zanimivega, kvalitetnega sporeda in temu dorašlih izvajalcev. Ves večer mora izteči v poskočnem ritmu, brez dolgočasnih, čestih humorov. Le v tej neprekinjenosti ljudje pozabijo na svet izven dvorane in lahko polno zadihajo s tistim svetom, ki ga žele prikazati igralci na odru.

Od dveurnega sporeda, ki so ga prekinjali številni in predolgi odmori, je omebne vreden edino Nušičev »Analfabet«, ki je še posebej v originalnem jeziku in ob kar dobri igri precej poživljal razpoloženje humorja željnega občinstva. Ostali spored se je gibal na več ali manj skromni višini povprečnih časopisnih smešnic. Žal, da pri nas ni analfabetov in da ljudje čitajo časopise! — Pri humorju je že tako: ali smeh ali dolgčas, srednje poti ni! Tudi konferansijci so navadno duhoviti in zabavajo gledalce med predolgimi odmori! — Še nekaj: marsikdaj moremo zamizati, ne moremo pa si zamisliti ušes, kadar lete z odra povečene slovenske besede. Humor še ne upravičuje brezobzirnega ravnanja z jezikom. Toliko, preden bi šla skupina morebiti gostovat še v druga mesta pokrajine! —mn—

Iz Goriške pokrajine

Požar vpepelil kmečko hišo. V noči od 4. na 5. novembra je izbruhnil na Vratih pri Cepovanu velik požar. Posestniki Luciji Bratuž je zgorela njena hiša. Škoda je velika. Pri gašenju so se požrtvovalno trudili sosede in rešili pohištvo in obleko. Sreča v nesreči je bila, da je bilo okrog 70 cm snega. Velika nevarnost je namreč bila, da bi se ogenj razširil na hlev. Ker je pa na streho pokrival debeli sneg, je bila nevarnost lahko preprečena. Gasit so prihiteli tudi čepovanski gasilci. Na kraj nesreče so dospeli precej pozno. Zaradi visokega snega je bilo težko dobiti vozno živino za brizgalno. Morali so šele iskati konje. Zopet se je zelo očitno pokazala potreba, da bi čepovanski gasilci dobili motorno brizgalno, ki jim je bila že ponovno obljubljena. V hribovitem čepovanskem okraju, kjer snega nobeno zimo ne manjka, bi bila motorna brizgalna neobhodno potrebna, kajti v visokem snegu jo je skoro nemogoče prevažati z živino.

Med spanjem je umrla. V Oseku na Vipavskem so 5. novembra zjutraj našli mrtvo v njeni postelji 78letno Frančiško Toplikar, sestro bivšega oseškega župana. Pokojnica je skoro vse svoje življenje službovala kot priznana kuharica v raznih odličnih goriških družinah. Na stara leta se je vrnila k bratu na rodni dom in je tu v miru in počitku prebila zadnja leta. Bila je poštena, dobrosrčna žena, ki je imela blago srce za reveže in cerkev. Pokopali so jo ob številni udeležbi vse duhovnije, ki jo je spoštovala. Večni mir njeni duši! Ostalim toplo sožalje!

Vesela svatba. Iz Kobjeglave na Krasu smo zvedeli, da so tam obhajali veselo in vzgledno svatbo. V svetli zagoni sta stopila Marija Rehar in Anton Grmek. Oba sta bila člana Marijine družbe, ona deklica, on fantovske. Družbenice in tovariši so jima priridili prav slovesno ohcet. Ker je ženin tudi cerkveni pevec, mu je pevski zbor zapel pri vstopu v cerkev in potem pri sv. maši. Dekleta so pa svojo svrstnico pri vstopu v cerkev sprejela z lepim nagovorom in ji izročile bogat šopek. Med sv. mašo je spregovoril tudi g. župnik Drašček, ki je poudaril važnost sv. zakona in izrazil svoje veselje, da poroči dva člana Marijine družbe, kar je za Kras izredna redkost. Pri svatovski gostiji je bilo prav zabavno in polno vedrega smeha, čeprav ni nič škripala harmonika, ki se mnogim zdi nujno potrebna.

Iz Novega mesta

Gostovanje Narodnega gledališča iz Ljubljane s Šunekovo komedijo »Pesem s ceste« je zaradi tehničnih zaprek preloženo na prihodnji teden. Natančni datum bomo objavili.

Iz Vrhnike

Narodno gledališče iz Ljubljane bo gostovalo z igralci »Vie Malec« v nedeljo, 16. novembra 1941 ob 8 popoldne v »Prosvetnem domu« s poznano in zabavno komedijo, polno smeha in joka. »Pesem s ceste«, ki je bila igrana dodaj vsepovsod z velikim uspehom. Opozarjamo tudi okoličane na predstavo.

»Hvala vam,« je rekel suho mladi doktor in hitro odšel, tako da je beli plašč kar vihral za njim.

XXV.

»Tak pojdite, vi junak,« je zamrmral debeli primarij, »da pogledamo. Pokažite to blagoslovljeno ročico. Sestra, podžite jo!«

Debeli doktor puha in hitro odvija obveze; menda jih je več sto metrov. Stanko si ne upa pogledati in samo krčevito drži. Ne smem niti začivkati, si misli, pa če bi še tako bolelo. Zdjaj odriguje doktor neke priplepljene obveze, peklenško to boli, mladi junak stieka zobe in čuti, kako se mu tresejo veke od slabosti. Moram vzdržati, moram to prenesti, ponavlja obupno sam pri sebi, pa je vendarle zatulil.

»Je že dobro,« je rekel tolažeče doktor in lahno, spretno enma deščico, na kateri leži ta zmečkana roka. Nočnike si je porinil na čelo in se skoraj z nosom zarine v tisto rdečo tem spodaj in mirno sope. Stanko boječe mežika na njegov debeli vrat, porastel z belimi laski; toda tilnik mu nič ne pove, Stanko pogleda tisto malo belo sestro. Drži mu roko in pozorno gleda z jasnimi, sivimi očmi na tisto grozno in krvavo tam doli; prav tako prijazno mu je gledala v usta, ko ga je krmila.

»Mno, mladenič,« se je oglašil debeli doktor, »ni tako hudo. Zdjaj morate nekaj časa vzdržati. Lahko bi vam sicer dal novokaina, ampak —. Ali boste vzdržali?«

»Bom,« momlja odločno Stanko in zapre oči tako trdno, kakor le more.

»Torej dobro. Pinceto, sestra!«

Štajerci brez razlike

Pod tem naslovom je izšel v uglednem nemškem tedniku »Das Reich« z dne 9. novembra 1941 zelo zanimiv članek, iz katerega posnemamo dobesedno nekatere odstavke kakor sledi: »Ze pol leta sta sedaj v nekdanjem jugoslovanskem držav-nem področju, pripadlem Nemčiji, na delu šefa civilne uprave v Mariboru in na Bledu, da bi korak za korakom izenačila tamošnje razmere z Nemčijo. Njihov cilj je čim prejšnja vključitev teh področij v Štajersko in Koroško.

Na povelje šefa civilne uprave v Spodnještajerski, okrožnega vodje dr. Uiberreitherja v teh krajih še ni bila ustanovljena narodnosocialistična stranka, marveč edina dopuščena politična organizacija Štajerska domovinska zveza, (Heimatbund) v katero se lahko včlani vsak ki je brez pridržka za vodjo in Nemčijo. V njej so Nemci poleg domovini zvestih Štajercev. Če trenutno še uporabljajo različna jezika, jih to ne loči več. V okviru te organizacije so združeni za orožje sposobni moški v vojaški organizaciji (Wehrmannschaft), moška mladina med 15 in 18 ter ženska med 15 in 21 letom pa v organizaciji Nemška mladina. Za mladino med 10 in 14 letom je organizacija obvezna.

Kmalu je bilo vpisanih v Heimatbund 320.000 ljudi, od tega v vojaški oddelek 66.000 in 33.000 v mladinsko organizacijo. Včlanjenega je bilo 95% prebivalstva. Ljudje, ki so se za Jugoslavije pokazali nemstvu sovražni, niso bili sprejeti, kakor tudi ne Primorci, Srbi in Judje, ki so prišli v deželo po 1. januarju 1914 z izrecnim naročilom, da bi jo odtujili Nemčiji. Po večini so prej zbežali ali so bili izseljeni. Prijave je sprejemala posebna komisija. Člani Švabskega Kulturbunda — bilo jih je nad 10.000 — so bili brez nadaljnega sprejetja. Nemško državljanstvo bo podeljeno šele z dokončnim sprejemom v Heimatbund.

Jaene fronte so morale biti hitro narejene zato, da bi se zbrali vsi dobrosmisleči domovini zvesti Štajerci in da bi bila izločena majhna klika slovenskih šovinistov, ki je hotela motiti miren razvoj. Le v razmeroma maloštevilnih grobih primerih je bila zaukazana izselitev. Da bi bili ustvarjeni trdni nemški mejniki ob meji, se bo izselilo področje okoli Brežice ter kot med Savo in Sotlo, da bo narejen prostor za kočevsko narodno skupino. Zato Heimatbund tukaj ni sprejemal ljudi v svojo organizacijo.

V 43 mestih in trgih Spodnještajerske, če iz- vzamemo pomembnejša mesta Maribor, Celje in Ptuj, živi danes le 33.000 ljudi. Vsak ima torej povprečno manj kakor 1000 prebivalcev. Dočim je meščanstvo ostalo pretežno nemško, je nemško misleče kmetstvo prebivalstvo na deželi prešlo v slovensko, je pa še sedaj med podeželskim slovenskim prebivalstvom mnogo nemških imen, zlasti v dravski dolini. Ne brez vpliva nemške romantike so zajeli nacionalni tokovi preteklega stoletja maloštevilne, nenemške plasti izobražen- cev, predvsem duhovščine. Ta poslovenjevalna zgornja plast je stala nasproti domovini zvestemu slovenskemu kmetu ki se je pred svetovno vojno zbiral v stranki štajercijancev. Slovensko govoreči Štajerci, ki epada k nemški usodni skupnosti, se je med vojno obnašal prav tako, kakor domovini zvesti Korošec. Seveda ob prevratu ni bilo mo- goče izločiti vsiljivcev tako, kakor na Koroškem. Tako nemci in slovensko govorečim Štajercem ni bilo prizaneseno s tujim gospodstvom.

Sedaj pa ima Spodnja dežela zopet nemški obraz. Vsa krajevna imena so postala zopet nemška; kjer so v avstrijskem času pustili slovensko zveneča imena, so bila sedaj po skrbni preizkušnji strokovnih ljudi nadomeščena z imeni domačih livad in gradov. Povsod so nemški napisi. Otroci se v šolah uče nemščine v besedi in pismu in po- joč nemške bojne pesmi korakajo po ulicah. Od- rasli so se v desetisočih vpisali v nemške tečaje.

Važen vzrok

»In zakaj ste zapustili prejšnjo službo?«
»Ker mi je gospod skozi luknjo v klju- čavnici pihnil poper v oči.«

Stanko hitro diha. Vzdržim, vzdržim — fantje, partija, Pepke, Jenda — samo ne kričati, samo tega ne —.

»Skarje!«

Mala sestra ima usta od same vneme na pol odkrta in pazljivo gleda, kaj doktor dela. Kako dolge trepalnice ima, si misli Stanko in pri tem krivi usta od grozne bolečine. Na kratko ga je pogledala in se malo nasmehnila.

»Vato!«

Stanko ouhaneč čelo, čuti, da mu izstopa mrzel pot —.

»Kleščte!«

Nekaj je zahrustalo. Stanko je vendar le sik- nil med stisnjenimi zobmi in omahnil.

»Junak,« godrnja doktor in hitro nekaj dela.

»Kmalu bo. Iglo!«

Krčeviti stisk zob je odjenjal, Stanko naglo diha in čuti, da se mu spet vrača kri v obraz.

»Obrnite mu čelo, sestra!«

Vzela je kos vate in ga obrisala po čelu in pod očmi. Stanko se je globoko oddihnil. Je že bolje.

»Malo počakajte,« je rekel doktor in si šel še enkrat roke umivati. Kaj bo še, trepeteči mladi junak od groze, kaj bodo spet delali z menoj! Krčevito požira, da bi ne udaril v jok, in obrača glavo proti oknu. Toda doktor se veselo umiva in tako rekoč zadovoljno puha. »Tako, zdaj vam bomo to zavezali, in za nekaj časa boste imeli mir. Mavec, sestra! In vazelin!« Debeli doktor navija cele metre obveze na Stankovo levico; zasmrdelo je po jodoformu, ampak je že bolj veselo.

»Čemu je tale deščica?« se je osmehnil Stanko.

Prva partija

37

»Meni pravijo Helga,« je rekla brez zveze in se zagledala s svojimi vilinskimi očmi v okno. »Tako sem vesela, da sem se seznanila z ženami vaših tovarišev — tam pri vratih. Vse se tako bo- jijo za svoje može. Povejte mi... odkrito, kot pri- jatelj: ali je tam spodaj... zelo nevarno? Mislim tam v tisti Akselovij jami... in eplohi.«

»Nein,« zagotavlja Stanko z vneto. »Sploh ne.«
»Hvala vam. Jaz namreč... Jaz namreč... To vendar vidite, ne?... da bova imela dete,« je re- kla jasno in zbrano.

Stanko ne ve, kaj bi odgovoril; strašno je zmeden in ginjen, ker mu je povedala vse tako preprosto in naravnost — kakor prijatelju, kakor zrelemu možu; in pri tem ga je hipoma zalila ne- kaka moška radost. Torej vidiš, imela bosta otro- ka! To bo partija gledala! Samo, da jaz tega ne bom nikomur povedal; vedel bom samo jaz edini.

»Prosim vas,« drobi gospa Hansenova, »re- cite jim, naj pazijo na Aksela! Ko zdaj vi ne bo- ste tam —. Nasmehnila se je Stanku z orošeni- mi očmi. »Vem, vi mislite, da sem neumna. Tega je krivo tole »anje. H,« stresla se je v ramenih. »Aksel ne sme vedeti, da se bojim. Te-le rožne grmice sem si dala poslati s Švedskega,« suka govor drugam, hipoma pa je utihnila in posko- čila. »Ali sem gos!« Hotela sem vam prinesiti bres- kve, pa sem jih nekje pozabila! Vse zdaj pozab- ljam, za nič nisem — kar iz jasnega se ji je utrnula iz teh posevnih oči drobna solzica in ji polzela po licu.

Stanko je sedel. »Za Boga, ne jokajte!« je rekel žalostno.

Gospa Hansenova se je nervozno zasmejala. »To ni nič, to pride desetakrat na dan. Vem, da sem zoprna.« Zdjajci se je pripognila in brez vseh ovinkov poljubila Stanka na čelo: »Hvala vam,« je dihnila, »bili ste zelo dobri.«

Stanko sedi na postelji in gleda za njo z od- prtimi usti. V sobi je ostal še neizrečeno prijeten vonj po gospe Hansenovi in težki duh rdečih rož. Stanko je kar omamljen in tako srečen, da je po- stal ves resen; celo posteljo ima pokrito s časopisi in rožami.

Vrata so se odprla, počasi prihaja mladi dok- tor v belem plašču. »Ste imeli obisk, kajne?« pravi malomarno in pristopi k Stankovi postelji. »To vam je prinesla... gospa Hansenova?« vpraša in vzame v roko eno izmed rdečih rož. »Treba bi jih bilo dati... v vazo, ne? Pošljem vam jo.«

Stanko ne ve, kaj bi rekel; mladi doktor se igra z rožo in menda tudi ne ve, kaj bi rekel, am- pak ušnice mu kar trzajo. »Prosim vas... kako je prav za prav ime gospe Hansenovi?«

»Helga.«

»Helga,« šepeta doktor in usta se mu krivijo; zdí se, kakor bi hotel to rožo poljubiti ali kaj.

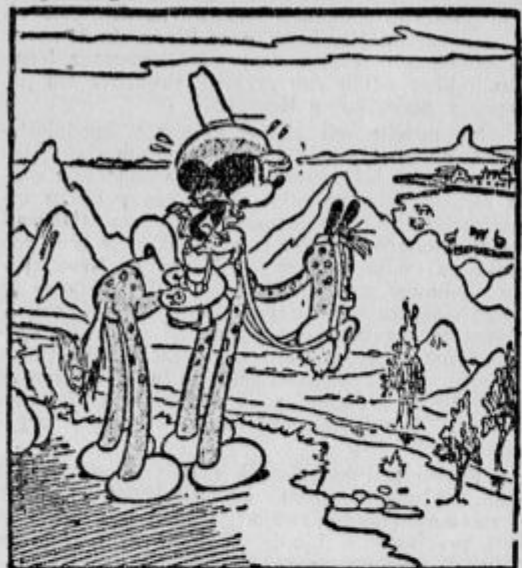
Stanko ga resno in presenečeno gleda; lep človek je to z odločnim obrazom in ravnimi usti —.

»Dete bosta imela,« blekne Stanko.

»Tako?« Mladi doktor je počasi položil rožo med druge in se obrnil k oknu. Zdjaj stoji tam in gleda ven, menda niti ne diha. Tudi Stanko sko- raj ne diha in tiho ureja rože na postelji. To so stvari! misli skoraj žalostno. To so stvari!

Mišek in Netopir

Ko se je znočilo, je dejal Mišek Strela s krepkim glasom:

»Pojdiva, Strela! Tamle spodaj je dom gospoda Lisjaka. Tja dol pojdeva, da razkrinkava Netopirja in dokaževa svojo nedolžnost.«

Na domu strica Jurčka pa je Anželj pripovedoval svojo dogodivščino in je tožil o svoji smoli.

»Jako mi je žal, dragi Jurček,« je dejal, »ker ste vi tako vrl poštenjak, toda, kar se tiče Miška...«

»Prav nič ne morem verjeti, da bi bil on kaj zakrivil!« je ugovarjal stric Jurček.

»Je kriv, je! O tem sem prepričan!« je podudril policijski načelnik. »Kako bi si mogli drugače razlagati vse tiste napise? To je vse on napisal! Saj to ni nič novega, vendar mene ne bo nihče vodil za nos!«

»Nikar ne kvasite!« je Miška vsa iz sebe srdito zavpila. »Hotela sem reči,« je nato zajeceljala, »da Mišek tega ni storil... to mi je zares preveč, kar je prav je prav, ali...«

42

La lampada di qualità prodotta nello stabilimento di Milano della TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.

Kakovostna žarnica proizvajana v Milanu v tvornici trvdke TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.

TUNGSRAM

Egiptovski šestorčki in kanadske petorke

Število trojčkov ni redko. Na leto pride na svet okoli 37.000 trojčkov. Danes je na svetu toliko živih trojčkov, da bi lahko napolnili mesto z 20.000 prebivalci. Število dvojčkov je seveda še večje in zneso na leto okroglo 337.000. Četvorki so zelo redki. Vsi poznamo kanadske petorke, pet deklic, ki še vse žive. Manj je znano, da je imela leta 1928. neka Egiptanka šestorčke, štiri deklice in dva fantka.

Kaj je morska tona

Ne mine dan, da bi v časopisih ne čitali med vojnimi poročili, kako je bilo potopljeno toliko in toliko ton bojnih ali trgovskih ladij. Pri tem ne smemo misliti na tone železa ali ostalega gradiva, iz katerega je narejenega ladja ali tovora, ki je bil na ladji. Morska tona ni merilo za težino, kakor se navadno misli, ampak je mera za prazen prostor na ladji, kamor lahko natovimo blago. Ena tona je prostor od 2,8 do 3 kubičnih metrov. Če beremo, da je imela neka ladja na primer 8000 ton, pomeni, da je bilo na ladji 25.000 kubičnih metrov prostora za blago. Po takih tonah se zaračunavajo pristajniške pristojbine, takse za prevoz skozi kanale. V Suezju je treba plačati 7 zlatih frankov za tono.

Ali že veste...

da je bil izraz katoliška cerkev prvič v neki okrožnici iz leta 1697?

da je moral biti vsak ameriški klobučar v času, ko je bila Amerika še angleška, sedem let vajenec?

da cenijo težo Alp, v kolikor so nad morsko površino, na 500.000 milijard ton?

da Arabci, ki imajo najboljše konje, za časa Mohameda niso imeli konj, ampak le osle?

Zahvala

Vsem, ki so nam ob boleči izgubi ljubega papana, gospoda

Ivana Samca

veletrgovca

kakor koli izrazili svoje sočutje, vsem, ki so v njegovo počaščenje prispevali za dobrodelne namene in vsem, ki so ga na njegovi zadnji poti častno spremlili, se toplo zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni vestni in prizadevni skrbi gospodov zdravnikov, posebno g. dr. Brandstetterju in g. dr. Tavčarju, ki sta mu lajšala trpljenje in nam skušala čim dalj ohraniti to ljubo, dragoceno življenje. Prisrčno se zahvaljujemo tudi vsem onim nepoznanim mimoidočim, ki so mu na njegovih zadnjih jesenskih sprehodih bili uslužni, za kar je bil prav vsakemu hvaležen. Prav iskreno bodi zahvaljen tudi vsak obiskovalec posebej, zlasti sobotni, katerega se je naš papa v dolgih mesecih svoje boleznij vsakokrat prisrčno razveselil. Najlepša zahvala naj velja gosp. župniku dr. Tom. Klinarju, ki ga je ponovno potolažil s Kruhom močnih, ga tako lepo pripravil in blagoslovil za pot v večnost. Vsi, ki ste poznali našega papana, ohranite ga v lepem, blagem spominu! — Sv. maša zadušnica se bo vršila v četrtek, dne 13. novembra 1941 ob pol 8, v stolnici sv. Nikolaja.

Rodbina IVAN SAMEC.

Mali oglasi

Službe

Dobe:

Postrežnico
tedensko dvakrat poldnev.
no, sprejem. Ob Ljubljani 10 (Kodeljevo).

Stanovanja

Jstejo:

Stanovanje
dvo ali trisobno, komfortno, v mestu ali na periferiji, isčem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Čimprej« št. 12634.

Sobe

Jstejo:

Opremljeno sobo s souporabo kopalnice, po možnosti v središču mesta, za poročenega rudarskega inženirja brez otrok, isčem. Ponudbe poslati na upravo »Slov.« pod »Rudarski inženir« št. 12631. (s)

Filatelija

Filatelisti, pozor!
Najugodnejše kupite in vnovčite znamke vseh kontinentov do poslednjih okupacijskih znamk v knjigarni Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva 6.

U najem

Lokal
v bližini kolodvora, manjši, oddam takoj ali 1. decembra. Naslov v upravi »Slov.« pod 12626. (n)

Prodamo

Zavesa

za zatemnitev

iz papirja
nudi solidno in poceni

Puc Danilo

tapetnik

Ljubljana, Slomškova 9
Telefon št. 25-71.

Naprodaj

šivalni stroj Singer, otroška postelja in velika, zložljiva postelja. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12633. (l)

Posestva

Kupim parcelo

v Rožni dolini, Trnovem ali na Dolenjski cesti. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Takojo parcela« št. 12630. (p)

Objave

Dražba lesa

Začasna državna uprava razlaščenih gozdov, v Ljubljani, Cesta 29. oktobra št. 24/L, bo prodajala na javni dražbi, ki se bo vršila dne 25. nov. 1941 pri gornji upravi,

2450 plm bukovih hlodovine na panju z območja svoje šumske uprave v Straži.

Pojasnila, pogoji in tiskovine so na razpolago pri gornjih upravah v Ljubljani in v Straži.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih pa ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Film v barvah barvah

Pustolovščina lady X

Silajna komedija romant, pustolovščina — Film smeja, zabave in razvedrila
Merle Oberon, Laurence Olivier
KINO UNION — TEL. 22-21

Dramatična viteška zgodba o legendarnem junaku

Fantula da Lodi

Borba za ljubljeno dekle — oboje — spletke
Germana Paolieri, Osveldo Valenti, Ennio Cerlesi
KINO MATICA — TEL. 22-41

Obsojenke

Sally Eilers, Louis Hayward, — Film iz življenja deklet, ki so se pregrešile proti zakonu in se morajo pokoriti v jetnišnicah
KINO SLOGA — TEL. 27-30

Naj ne bo družine,

ki v dolgih zimskih večerih ne bi vseh njenih članov zabavala in učila knjiga „Slovenčeve knjižnice“! Samo 5 lir vsaka knjiga. Kdor naroči vso zbirko 24 knjig, bo dobil 25. knjigo zastoj!

Zahvala

Za vse iskrene pismene in ustne izraze sožalja ob smrti našega draga soproga, očeta, brata, strica, svaka, gospoda

Delkina Slavkova

viš. pošt. kontrolorja v pokoju

se najtopleje zahvaljujemo.

Posebno zahvalo izrekamo gosp. šefu dr. Blumauerju in vsem drugim gospodom zdravnikom ter strežnemu osebju za res skrbno nego in lajšanje bolečin. Parastos bo v pravoslavni cerkvi v četrtek, 13. t. m. ob 11.

Ljubljana, dne 11. nov. 1941.

Zalujoči ostali.

Po dolgi, mučni boleznij nas je zapustila naša preljuba soproga, mama, stara mama, sestra, teta, svakinja in tašča, gospa

Tonejc Terezija roj. Volk

soproga kavarnarja

dne 11. t. m., previdena s tolažili sv. vere. — Na zadnji poti jo bomo spremili v sredo, dne 12. novembra 1941 ob 3 popoldne, z žal, kapele sv. Nikolaja, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 11. novembra 1941.

Globoko žalujoči:

Anton, soprog; Silva, por. Varičak; Maruša, por. Stojič, hčerki; dr. Vladimir Varičak, dr. Bogdan Stojič, zeta; Veljko, Mirjana, Irina, vnuki, ter ostalo sorodstvo.

Kap jih je zadela...

3

Helena Chappell vpraša po kratkem molku: »In kako je pravzaprav sedaj, Casserton? ali so sploh o strašilu kaj govorili, ali se je sploh kaj razvedelo?«

»Hm! Ponoči živi tako-le poslopje kot je grad Heatherstone seveda povsem drugače življenje kot morda kaka stanovanjska hiša v Keeler-avenue v Chicagu. Tukaj vdihuje staro tramovje, škripje les, pokajo tla, veter pretresa skrinje, loputa na duri, tuli v kaminih...«

»Vsemogočni!« zastoka Bobby. »In pri tem lahko spite?«

»Tak živ žav je samo v nočeh, ko razsaja burja, ko piha veter od juga, se pravi od Irškega morja. V ostalem, Vam draga madam, res ne morem ničesar več povedati o pričujočnosti tistega strašila!«

Kupil sem grad samo zaradi tega, ker me je bila razdražila smrt zadnjega lastnika.«

»In Vi se ne bojite?«

»Česa?«

»Da bi se Vam lahko isto pripetilo kot Vašim predhodnikom?«

Casserton se prezirljivo nasmehe. »Ne, madam, to me niti malo ne skrbi! Mož kot jaz, ki zadene ponoči s pištolo na razdaljo tridesetih metrov tlečo glavico vžigalnice, tak mož se ne boji — niti neznanega strašila!«

Mistress Chappell se dvigne.

Še enkrat zdrkne njen pogled čez pokrajino z grčastim, sočnobarvnim grmovjem in nepre-

mično obstane na belih oblakih, ki so kot perje pluli naglo v notranjost dežele.

»Mene že zebe,« pravi tiho mistress Chappell.

»Jaz bi šla dol...«

Grajčak je korakal prvi.

Dve nadstropji niže je bil v belem stolpu atele mistress Helene. Casserton je bil poklical Heleno Chappell v svoj grad, da bi ustregel svoji ničemurnosti, kajti Helena Chappell je bila precej znana v umetniških krogih.

Mistress Chappell bi namreč morala modelirati njegov kip.

Kip je stal na stružnici že skoraj izgotovljen. Ko je trojica, sestopivši z ravne strehe stolpa, prečkala svetlo sobo, kjer je bil urejen atelej, se je Henry Casserton zastavil pred pokrito glino.

»Madam, če smem enkrat pogledati?«

»Kar izvolite!«

Previdno odstrani mister Casserton vlažno laneno pregrinjalo, ki je držalo ilovico, da je ostala vlažna.

Bobby se je sam pri sebi smejal.

Prikazala se je cowboyska glava.

Mister Casserton je polagal veliko važnost na to, da bi bil upodobljen v svojem odrskem krogu, namreč kot cowboyski umetni strelec.

Izpod širokega cowboyskega klobuka je zrl njegov energični obraz, z levim očesom je mižal, desno pa, s katerim je meril, je bilo samo trohico priprto.

Pri modeliranju je zavzemal to naporno pozo zmeraj z ganljivo potrpežljivostjo.

»Stiškaški Škot pri štetju denarja« pripomni Bobby brez spoštovanja.

Henry Casserton je preslišal to nesramno opazko.

Šepetaje je nadaljeval:

»Tako sem šel leto za letom na oddih, puško znamke Winchester ali pa revolver znamke Webley in Scott v rokah in, množica me je vriskaje pozdravljala. — Toda, če Vam ugaja, madam, si lahko ogledamo grajsko poslopje. Ste že pravzaprav štirinajst dni tu in poznate samo majhen del gradu. Prosil bom za vaš umetniški svet, ko bom prezidaval...«

»Zelo rada bom, mister Casserton!«

»Lepo, hvala Vam! Pričnimo s kletjo. Tu noter bo namreč kotlišče za osrednjo kurjavo in razen tega bi iz njega rad napravil še vinsko klet s točilnico...«

»Boste nam vodnik, mister!« pravi Helena.

Casserton je pogledal dvomljivo Bobbyja, ki se mu je prav prijazno nasmešnil.

»Menite, da bi se mister Wash —, hočem reči: mister Bobby zanimal za take reči?«

»Oh, odgovori Bobby. »Kar se pa gradnje kleti tiče, imam jaz »stari gangster« v tem velike izkušnje! Ne smete pozabiti, da se nahajajo vsa pribežališča gangsterjev prav zaradi varnosti v kletih. — Če bi na primer hoteli vedeti, kako se segrejejo kletna tla — prosim, sem Vam na uslugo! Ne sprejemam niti honorarja.«

»Torej pojdimo!« reče resignirano Casserton.

Peljal ju je po ozkih, komaj za širino širokih polžastih stopnicah z osemnadstropnega stolpa v klet.

Svetil je z električno baterijo.

»O, ta klet je pa presneto mala!« pripomni Bobby, ko je površno obšel kletni obhod.

Trojica je sedaj stala v sredini pod visokim kletnim obokom, kjer se je že poznalo, da so bili strop in stene nekoč pobeljeni.

Danes so še samo motno odsevali v soju luči na stisnjen spirtni plin, ki jo je prinesel hišnik. V lahnem prepihu, ki je vel v halo skozi odprte duri, so se pozibavale goste pajčevine.

»Kaj je bilo tukaj nekoč?« vpraša mistress Chappell.

Casserton je preslišal njeno vprašanje.

Za malo se mu je zdela in luči iz misli, da bi nekoč prisudil njegovi lastnini vzdevek »malic«.

»Kako mister Wash —, hočem reči: mister Bobby? Klet se Vam zdi majhna? Jaz mislim, da smo blodiši skoraj deset minut okrog po njej.«

Bobby prikim.

»In kako dolgo rabite, da obhodite vse sobane v nadstropju Vašega gradu, kjer straši?«

Casserton ga presenečeno pogleda.

»O, vendar, Vi imate pravi! Zato je treba najmanj četrte ure, če ne več!«

»Sigurno! Klet je torej na vsak način manjša od tlorisa Vašega gradu; kaj takega se mi zdi nemogoče!« reče Bobby.

»In kako si to razlagate?«

»Pojdite z mano!«

Bobby z lučjo v rokah, se podviza naprej.

Pelje ju skozi prašno klet, kjer je bila povsod razmetana stara šara.

Tloris kleti je bil čudno zavit in oglat — kot pravzaprav vsa stavba.

Glavni hodnik se je vselej nekako — kot bi se prelomil — zasukal in pot je peljala v drugo smer.

Pred neko steno, kjer so ležali zvrhoma nakopičeni deli ladij, vesla, razne figure, osine, bruna in še druga podobna šara, se Bobby ustavi.

»Naza!« reče kratko.